

Boken om rävarna

Helsingfors

Mot en hållbar framtid genom lek,
äventyr och utforskande

Rävkompisarna

GULDBAGGENS
hem är i ett murket träd

VANDRANDE RÄVEN
älskar naturen och ger sig ut på äventyr varje dag

SKICKLIGA RÄVEN
fixar, reparerar och återvinner

FJALAR FJÄLLRÄV lever i arktiska områden och undersöker vindkraftverk

KONSTNÄRLIGA RÄVEN skapar nytt att förundras över

UPPFINNAR-RÄVEN är entusiastisk över olika framtider

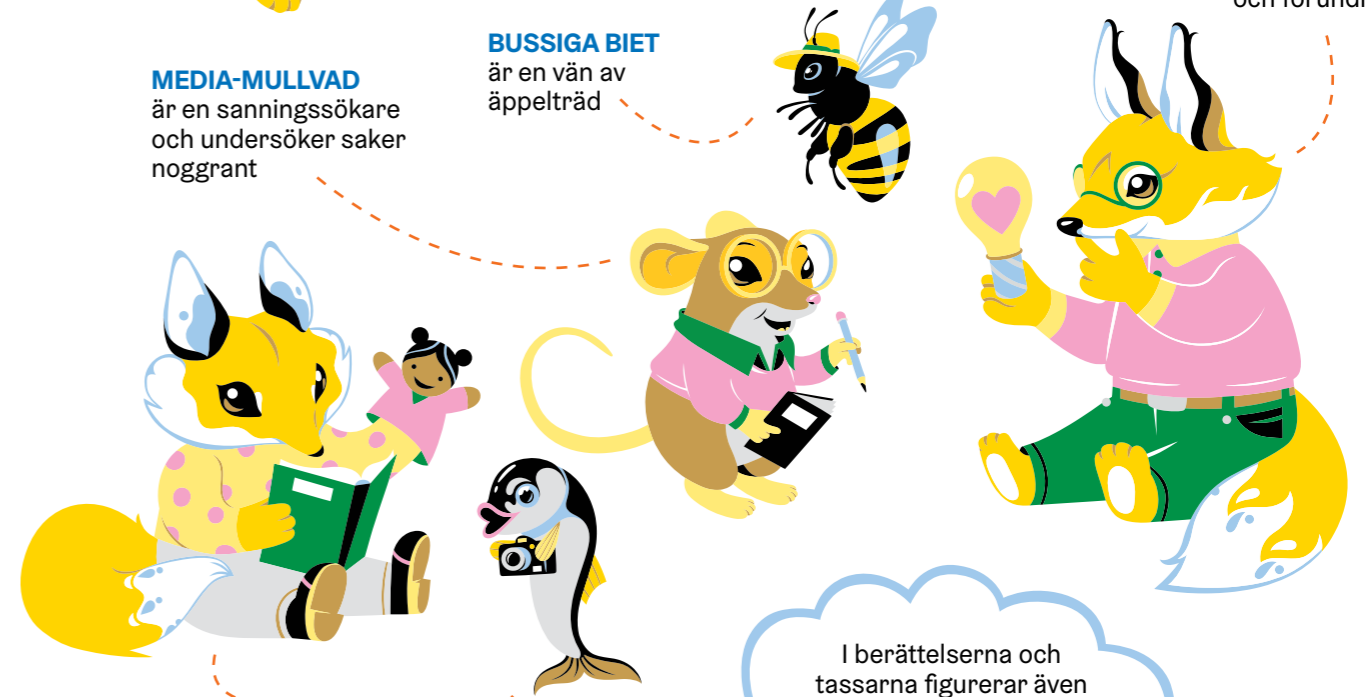
VISA RÄVEN funderar, tänker och förundras

MEDIA-MULLVAD är en sanningsökare och undersöker saker noggrant

BUSSIGA BIET är en vän av äppelträd

KOCK-RÄVEN är en finsmakare som älskar mångsidig vegetarisk mat

GRÅ MÅSEN känner Östersjöns kuster som sina egna fjädrar

SAGO-RÄVEN har en rik fantasi och kärlek för berättelser och sagor

HEMLIGA STRÖMMINGEN utreder mystiska händelser i havet

RESANDE RÅTTAN orsakar villervalla, ståhej och förvirring

JONGLERANDE FENNEKEN är intresserad av odling

I berättelserna och tassarna figurerar även andra, såsom Morfar-Räv, Farfar-Räv, Artiga Anden, Våldiga Valrossen och Nova

Boken om rävarna

Mot en hållbar framtid genom lek,
äventyr och utforskande

Arbetsgrupp: Anssi Almgren, Kaisa Kamppi, Johanna Karlsson, Krista Karppinen, Outi Loukola, Marianna Monter, Nina Riski, Laura Salomaa, Karoliina Silander, Lotta Toroi och Liisa Woitsch
Översättning: Kapitlen om rävarna Kaisa Kamppi, övriga texter Johanna Karlsson
Illustrationer: Riku Ounaslehto
Ombrytning: Pii & Waak

ISBN: 978-952-386-025-4

Innehåll

1. Rävklubben får en ny medlem10
2. Uppfinnar-Räven möter Grå Måsen 12
3. Vandrande Räven intresserar sig för Guldbaggen 20
4. Skickliga Räven inspireras av Fjalar Fjällrävs exempel 28
5. Sago-Räven lär känna Hemliga Strömmingen 36
6. Kock-Räven beundrar Fennekens skicklighet 44
7. Visa Räven och det gamla äppelträdet 52
8. Konstnärliga Rävans födelsedagskalas vid klubbkojan60

Tillsammans med rävarna mot en hållbar framtid

Fostrans- och utbildningssektorn i Helsingfors har tillsammans med professionella inom småbarnspedagogik och barnen utvecklat den så kallade Räv-modellen. Modellen innehåller sju rävar och i deras sällskap bekantar vi oss med målen för hållbar utveckling och byggandet av en hållbar framtid.

Varje räv har sin egen berättelse, som introducerar oss i ett hållbarhetsfenomen. Till exempel tar Vandrande Räven tillsammans med Guldbaggen reda på betydelsen av murkna träd för skogen. (naturens mångfald)

Kock-Räven tar sig en funderare tillsammans med Jonglerande Fenneken kring frågan om hur maten ska räcka till (klimatförändring) och Uppfinnar-Räven tillsammans med Grå Måsen undersöker möjligheterna att återvinna plast. (cirkulär ekonomi)

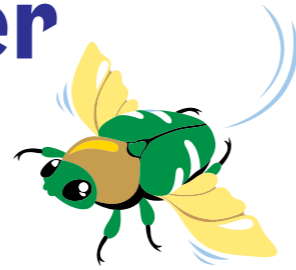
Rävarnas berättelser erbjuder inga färdiga svar och lösningar utan lämnar dem öppna. Tanken är att barnen själva får fundera och pröva olika alternativ på lösningar genom att upptäcka, undersöka och leka.

Förutom berättelserna innehåller varje kapitel tiotals uppgifter i form av aktiviteter, de så kallade tassarna. Med hjälp av tassarna experimenterar man, utforskar man och sätter igång med att skapa en hållbar framtid. Tassarna består av olika fenomen i världen, kreativt tänkande, utforskande av olika framtider och framtagande av nya lösningar. Tassarna är planerade så att de kan anpassas enligt barnets ålder, intressen, funderingar och önskemål.

Låt oss tillsammans bygga en hållbar framtid!

Insiktsfulla stunder tillsammans med Boken om rävarna

I ett av daghemmen i östra Helsingfors togs Räv-modellen i pilotbruk i ett tidigt skede. Barnen placerade Räv-figurer av papp i daghemmets olika utrymmen och dessutom läste man berättelserna i Boken om rävarna. Rävarna av papp väckte genast barnens nyfikenhet: barnen betraktade dem, utsmyckade dem och rörde vid dem. Daghemmets personal lade märke till att barnen nu som då gick fram till en av rävarna och viskade i dess öra. Det här väckte intresse och frågor: Vad är det fråga om? Svaret var intressant: "Vi vill berätta om våra nya uppfinningar för Uppfinnar-Räven".

Papprävarna utgjorde inte endast inredning utan fungerade också som ett lyssnande öra för barnen. Barnen hade skapat ett förhållande till sina "rävkompisar" som kännetecknades av interaktion och som stimulerade till hållbarhetstänk bland barnen. Barnen berättade för Uppfinnar-Räven om bland annat en soldriven cykel och skor som möjliggjorde avläsning av känslotillstånd. Om kompisens känslor glöder röda så vet man att kompisens är nervös – barnen hade varit så finurliga. Det är inte många som har hittat på en sådan cykel eller sådana skor! Särskilt ur hållbarhetssynvinkel visade de prov på uppfinningsrikedom. Den förstnämnda är en utsläppsfri lösning som man behändigt kan ta sig fram med och den sistnämnda främjar välmåendet.

För att trygga planetens välmående krävs rådhighet och skicklighet i alla handa former från mänsklighetens sida. Klimatupphetningen, den pågående utarmningen av den biologiska mångfalden och kemikaliseringsen av den marina miljön är tecken på att vi måste lägga om vårt levnadssätt för att åter komma i balans med naturen. Det här är en av orsakerna till att vi med hjälp av Boken om rävarna bekantar oss med hållbar utveckling från så många synvinklar som möjligt. Förutom Uppfinnar-Rävens innovationer kan du även läsa om utflykternas, filosofins, dialogens, fantasins och empatins möjligheter för hållbarhetsfostran inom småbarnspedagogiken. Vad månne barnen vill berätta för Vandrande Räven?

1

PRESENTATION Kapitlen börjar med en presentation av rävarna. Det lönar sig att börja med att läsa igenom alla presentationstexter tillsammans med barnen. Fanns det en eller flera rävar som väckte er nyfikenhet?

2

NYCKELORD Varje kapitel har nyckelord med koppling till de hållbarhetsteman som berättas med hjälp av en räv.

3

BERÄTTELSEN I berättelserna bekantar sig rävarna med nya vänner och tar upp olika hållbarhetsteman. Rävarnas berättelser erbjuder inte färdiga lösningar utan lämnar dem öppna. Tanken är att barnen själva kan spinna vidare på berättelserna och hitta på olika lösningar. Berättelserna kan bearbetas, tillämpas och utvecklas efter eget övervägande.

4

TASSARNA Förutom berättelsen om räven innehåller varje kapitel tiotals uppgifter i form av aktiviteter, de så kallade tassarna. Ni väljer ut minst tio tassor och utför dem i egen takt. Tassarna är planerade så att de kan anpassas enligt barnets ålder, intressen, funderingar och önskemål. Det tar olika tid att utföra tassarna. Det finns tassor som bara tar några timmar att utföra, medan man kan spendera flera veckor med andra tassor.

5

RÄV-FAKTA I det här avsnittet finns forskningsbaserad kunskap om olika hållbarhetsteman som hör ihop med den aktuella räven.

6

PLANERNA FÖR SMÅBARNSPEDAGOGIK På vilket sätt hänger den här räven samman med planerna för småbarnspedagogik?

7

MÅL FÖR HÅLLBAR UTVECKLING Genom att utföra tassarna deltar daghemmet i att främja de globala målen för hållbar utveckling. I det här avsnittet ges mer information om målen.

Vi delar våra räv-erfarenheter på Instagram @kettukaverit

Rävklubben får en ny medlem

Vandrande Rävnen vaknar ur en djup sömn och kisar med ögonen. Den sätter sig upp på sängkanten och lägger märke till ryggsäcken på golvet. Nu kommer den ihåg!
- Idag är min första dag i det nya daghemmet, ropar den förtjust.

Vandrande Rävnen skyndar sig till frukosten. Den äter en skål gröt och dricker en mugg blåbärssaft. Vandrande Rävnen tittar ut genom fönstren, som sitter högt upp, medan den äter sin frukost. Den tittar på byggarbetsplatsen runt huset och räknar hur många lyftkranar det finns där.

Vandrande Rävnen har precis flyttat till ett nytt område med sin familj. Farfar-Rävnen bor i närheten och har lovat att ta Vandrande Rävnen till det nya daghemmet.

- Ring ring, ring ring. Dörrklockan ringer.
- Det är säkert farfar, ropar Vandrande Rävnen och springer fram och trycker på knappen som öppnar flervåningshusets ytterdörr på bottenvåningen.

Farfar-Rävnen dyker upp i lägenhetsdörren och Vandrande Rävnen springer fram till den. Farfar tar den lilla rävnen i sin famn och de omfamnar varandra länge.

- Kom så går vi redan, säger Vandrande Rävnen till farfar.
- Då så, sätt en tass framför den andra, säger farfar med ett skrott.

Vandrande Rävnen tar sin ryggsäck, tar på sig sin rosa mössa och tar sin nalle under armen. De börjar gå längs strandpromenaden i riktning mot daghemmet. På vägen dit berättar Farfar-Rävnen att den på sin första dag i daghemmet hittade en skalbagge på daghemmets gård, och att den och de andra små rävarna byggde ett litet hem av löv och kvistar åt den.

Vandrande Rävnen lyssnar på farfars berättelse och ska precis fråga mer om skalbaggen när den får syn på en sprattlande and i säven i närheten.

- Titta farfar, är allt väl med den där anden?
- Kom så går vi för att titta, svarar farfar.

De går närmare och lägger märke till att anden ser utmattad ut och att dess ena vinge är i en märklig ställning.

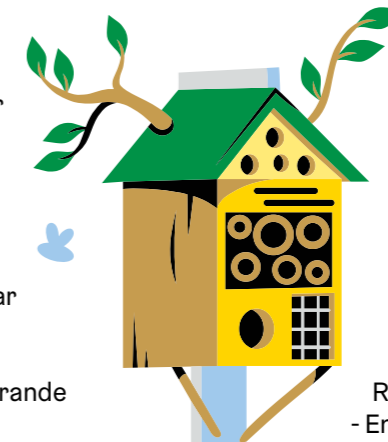
- Hej, är allt väl med dig? frågar Vandrande Rävnen.
- Jag fastnade i något slags nät i förrgår och

efter det har jag haft riktigt ont i vingen.

- Vi kan hjälpa dig, säger farfar.
- Oj tack rävarna! suckar anden av lättnad. Jag heter förresten Artiga Anden.

Farfar har gått en internetkurs för pensionärer där den lärt sig att söka information på nätet. Nu tar den reda på att skadade fåglar kan få vård både vid Helsingfors räddningsverks djurräddningsenhet och vid Högholmens djursjukhus för vilda djur. Farfar kallar snabbt in förstärkning och snart förs Artiga Anden på en andanpassad bår för att få god vård.

Rävarna går vidare och diskuterar det inträffade. Snart syns daghemmets gård. Vandrande Rävnen ser hur det springs, leks och klättras på gården. Rävarna öppnar porten och stiger in på gården. Vandrande Rävnen blir ivrig av det den ser – det är fart och fläng – och vill göra de andra sällskap.

- Hej, vad håller ni på med? Får jag komma med? frågar Vandrande Rävnen några små rävar som leker på gården.
- Vi planerar att bygga en ny våning på vår rävkoja, säger Skickliga Rävnen.

- En koja! Wow! utropar Vandrande Rävnen.
- Ja, vi har en rävklubb och får nya medlemmar hela tiden, så vi behöver större lokaler för klubben, ivrar Uppfinnar-Rävnen.

- Vad gör man i en rävklubb?
- Allt möjligt! Vi har allt spännande där, som till exempel framtidsglasögon, ett insektshotell, rävkaikor, ett klätterrep och en konstterrass, fortsätter Konstnärliga Rävnen.

- Kom och bygg kojans med oss så får du se mer! Samtidigt får du bekanta dig med de andra rävarna, föreslår Visa Rävnen.

- Det här blir roligt! Ni kan räkna med mig, säger Vandrande Rävnen full av iver.

- Kul, nu har vi redan sju medlemmar i klubben, säger Konstnärliga Rävnen uppsluppet.

Vandrande Rävnen dag går fort och på eftermiddagen hör den en bekant röst tränga igenom ljudet från leken på gården. Farfar-Rävnen har kommit för att hämta hem den lilla rävnen.

- Hur gick din första dag? frågar farfar.
- Jättebra! Jag fick nya vänner och fick gå med i rävklubben!

Uppfinnar- Räven möter Grå Måsen

Uppfinnar-Räven gillar att bygga, utveckla och skapa nytt. Med sina uppfinningar vill den främja välmående, skoj och omsorg. Uppfinnar-Räven är speciellt intresserad av naturens välmående och återanvändning av saker. Just nu är den inspirerad av städrobotar, klimat kylare och trädplanteringsmaskiner. I Uppfinnar-Rävens sällskap är det lätt att bli inspirerad av allt möjligt.

NYCKELORD: #uppfinnarräven
#cirkulärekonomi #uppfinningar #plastskräp
#undervattenliv #hållbarasamhällen
#rävkompisar #kettukaverit

Uppfinnar-Rävens berättelse

Uppfinnar-Räven vaknar i en park i närheten av en stor färjeterminal. Den har sovit ute hela natten i en luftburen hängmatta som den själv har uppfunnit. När man lägger sig i hängmattan för att vila, lyfter den av sig själv till spårvagnshöjd.

- Näeh, hur var det nu igen. Hur får jag den här mattan att landa, pustar räven, som precis vaknat, och tittar omkring sig.
- Just det, så här gick det till, säger räven och drar i en av mattans fransar.

Efter att mattan landat förvandlas den till en picknickfilt, på vilken man behändigt kan tillreda frukosten. Räven tar fram en kakaokokare och en matsäck med två smaskiga vaniljkringlor ur sin väska.

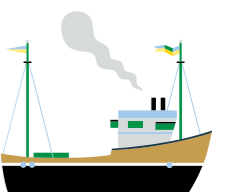
- Vilken underbar morgon, tänker räven när den tittar mot horisonten.

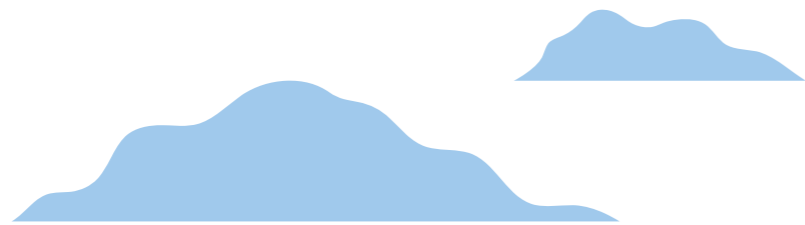
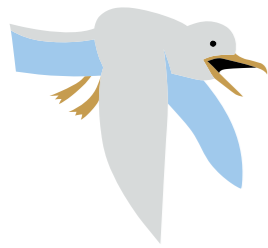
- Sörpl, kakaon smakar på något sätt bättre utomhus.

Mitt under frukosten får Uppfinnar-Räven syn på en flock måsar nära havsstranden lite längre bort.

- Jaså, måsarna har också vaknat för att äta frukost, tänker räven.

Räven lyssnar noga på ljudet från måsflocken och blir fundersam. Utöver det vanliga skriandet låter det som att de är i nöd. Räven bestämmer sig för att prova på sin nya uppfinning, som påminner om en kikare. Man kan inte bara se långt med den, utan man kan också höra ljud från den riktning som man riktar

kikaren mot. Uppfinnar-Räven kallar den för bild-ljud-kikare, men tycker att man borde försöka hitta på ett bättre namn. Den byggde sin uppfinning av ett gammalt förstoringsglas och ett mikroskop som den av en slump hittade på ett sopflak. Med bild-ljud-kikaren ser räven närmare, närmare och ännu närmare. Därefter fokuserar den bilden ännu lite till och får syn på en mås som ligger på stranden och vrider sig på ett märkligt sätt.

- Den är i nöd, tänker räven.
- Nu måste vi agera snabbt!

Den packar sitt pick och pack och kontrollerar att det inte finns något skräp kvar på marken. Därefter rusar den snabbt som en räv mot stranden och i ett huj är den vid havet. Uppfinnar-Räven anländer till stranden med spretande morrhår och märker att fågeln som vrider och vänder sig på marken är dess vän Grå Måsen. Grå Måsen har trasslat in sina ben i en plastpåse och har inte lyckats ta loss plasten med sin näbb eller sina vingar. Uppfinnar-Räven river plasten med sina vassa tänder och vips så är måsen fri från plastbojan.

Måsen sätter sig förskräckt upp och ger sin vän en stor kram.

- Tack räven, du räddade mig!
- Jag såg dina mås-vänner från fjärran och drog slutsatsen att det behövs hjälp här, säger räven.
- Och det här var inte första gången det behövs hjälp här. Förra veckan fastnade Artiga Anden i något slags nät med sina simfötter.

Uppfinnar-Räven tittar på strandbrynet och kan med ett ögonkast se flera plasticsugrör, plastpåsar och plastringar från burkar.

- Vi måste genast göra något åt det här. Hur får vi alla att begripa att man inte får skräpa ner stranden? säger Uppfinnar-Räven bestämt.

- Hej, låt oss kalla på räv-klubben och börja samlas skräp från den här stranden, säger räven entusiastiskt.

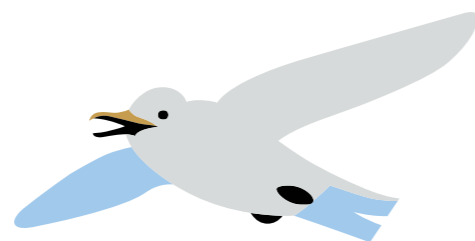
- Jag har också sett skräp flyta i havet, säger måsen.

- Vi måste alltså hitta på hur vi kan plocka bort skräpet både från stranden och från havet, funderar räven.

- Kom så går vi och undersöker detta, utbrister måsen.

- Hör ni! Jag kom på en sak. Vi skulle kunna bygga maskiner som skapar något nytt av det samlade skräpet, säger räven.

- Alltså, först städar vi upp stranden och sedan går vi till rävkojan och hittar på nya uppfinningar, föreslår måsen.

Uppfinnar-Rävens tassar

Med rävens tassor experimenterar man, utforskar man och sätter igång med att skapa en hållbar framtid. Tassarna består av kreativt tänkande, verkliga fenomen i världen, utforskande av framtider och framtagande av nya lösningar.

Först undersöker man tassarna i nedanstående lista tillsammans med barnen. Därefter väljer man tio tassor som man utför. Man kan anpassa tassarna efter barnens ålder, intressen, funderingar och önskemål. Det tar olika tid att utföra tassarna. Det finns tassor som bara tar några timmar att utföra, medan man kan spendera flera veckor med andra tassor om man så vill.

När man utför tassarna så ska man dokumentera tankegången, diskussionen och verksamheten mångsidigt, och sedan foga in dokumentationen i gruppportfolion.

Kolla tassarna på följande sidor!

ATT UTFORSKA

- Man diskuterar tillsammans Uppfinnar-Rävns berättelse. Hurdana tankar, känslor, frågor och insikter väckte den? Hur skulle berättelsen kunna fortsätta?
- Man grundar ett uppfinnarlaboratorium där man tar fram idéer och bygger nya uppfinningar tillsammans med Grå Måsen och Uppfinnar-Räven. Man kan ta bilder på uppfinningar och lägga upp dem på Instagram, med #kettukaverit #rävkompisar. Om man behöver gratis råmaterial för uppfinningar, så lönar det sig att ta en titt på: https://www.kierratskeskus.fi/myymalat_ja_palvelut/kadentaitopalvelu_napra/ilmaistukku
- Återanvändning av plastavfall från haven är en växande trend. Nuförtiden tillverkar man kläder, glasögonbågar eller skor av plastavfall från haven. Vilka andra prylar skulle man kunna göra av havens plastavfall för er grupp och ert daghem? **Räven tipsar:** En bra början är att leta information på nätet med följande sökord: havet+plastskräp+glasögon
- Man kan göra vetenskapliga experiment i Uppfinnar-Rävns laboratorium. Dessa kan ha med slajm, magneter eller med att flyta att göra. På Helsingfors universitet finns det portfolier med intressanta instruktioner för experiment. **Räven tipsar (på finska):** <https://blogs.helsinki.fi/pikku-jipot/tutkimussalkku/>
- Planera en retur- och bearbetningsmaskin för plastavfall. Hur matar man in plastavfallet, vad händer med det inuti maskinen, hur är maskinen uppbyggd och hurdan returprodukt kommer ut ur maskinen?
- Man utforskar produktion, användning och återvinning av plast. Hittar man plast i daghemmet?
- Läs mer om plastens historia här: <https://www.tekniskamuseet.se/lar-dig-mer/industrihistoria/plasthistoria/>
- Man bekantar sig med uppfinnare och deras uppfinningar som förändrat världen. Idéer finns till exempel här: www.keksintösäätiö.com (på finska) och <https://www.tekniskamuseet.se/lar-dig-mer/100-innovationer/> (på svenska)
- Man bekantar sig med webbsidorna www.helsinki.fi och <https://www.finna.fi/?lng=sv> och letar efter bilder på daghemmets närmiljö. Hur har området förändrats? Använder man fortfarande de föremål som syns på bilderna? Har föremålen förändrats? Kan man få en bild på hur daghemmets gård eller gruppens utflyktsställe har sett ut tidigare? En rolig framtidsspaningsuppgift är att rita framtidsvisioner med utgångspunkt i bilderna.
- Man utforskar Östersjön och tar fram idéer kring hur man kan öka dess välmående. <https://www.wwf.se/hav-och-fiske/ostersjon/>

ATT LEKA

- Man gör en teaterpjäs av berättelsen, med hjälp av till exempel kulisser, rekvisita, sång och lek.
- Man kommer på en utelek där Uppfinnar-Räven och Grå Måsen är med.
- Man gör en skrattmaskin av människor.
- Man grundar en reparations-, renoverings- och uppfinningsverkstad. Hittar man leksaker eller böcker i daghemmet som är i behov av reparation? Man diskuterar hur man tar hand om saker så att de håller länge.
- Man planerar och gör egna uppfinnarhattar.
- Man skapar en tidslinje för uppfinningar. Här hittar ni intressanta uppfinningar som ni kan ta med i er tidslinje: <https://www.tekniskamuseet.se/lar-dig-mer/teknikhistorisk-tidslinje/>
- Man skapar en rörlig manick av återanvändningsmaterial. **Räven tipsar (på finska):** https://www.aalto.fi/sites/g/files/flghsv161/files/2020-09/Junior_onlinemateriaali_liikkuva%20h%C3%A4rveli.pdf

ATT GÅ PÅ ÄVENTYR

- Man planerar och genomför ett äventyrsbesök till ett utflyktsmål som man har valt tillsammans. T.ex. i Tekniska museet hittar man mycket information om uppfinningar. **Räven tipsar:** https://museot.fi/sokmuseer/?museo_id=21136
- Man samlar skräp och lär sig att sortera dem rätt. Därutöver bekantar man sig med hur skräp skulle kunna utnyttjas som råmaterial för nya produkter. Skulle man kunna skapa konst av skräpets kretslopp?
- Man bekantar sig med Högholmens sjukhus för vilda djur och gör en utflykt till Högholmen. <https://www.korkeasaari.fi/sv/>
- Man grundar en återvinningsmarknad för barnkläder och tillbehör tillsammans med familjerna.
- Ett dagisäventyr om utveckling av apparater. Man väljer en eller flera apparater som finns i daghemmet och tar reda på när den har uppfunnits, hur den har utvecklats och hurdana delar den består av, var dess delar tillverkas, hur mycket energi den förbrukar och hur den kan återvinnas. Kommer apparaten förändras på något sätt i framtiden? **Räven tipsar:** Peter Englund's bok Tystnadens historia tar upp bland annat hur skruvmejseln, gemet, tandborsten och skyltfönstren uppfunnits och utvecklats.
- Man går på skräputredningsutflykt i närheten av daghemmet och tar reda på var det går att hitta mest skräp. Man kan även rita en skräpkarta som visar var skräpet hittats. Utöver det kan man hitta på berättelser om det upphittade skräpet. Hur har det här eller det där skräpet hamnat här?

ATT TÄNKA PÅ

- På stranden lägger Uppfinnar-Räven och Grå Måsen märke till Resande Rättan som slänger godispapper på marken. Hur skulle man kunna berätta för rättan att det inte lönar sig att skräpa ner? Man utreder också var skräp hamnar om det slängs på marken.
- Rävtankesmedja – Man ordnar en lugn stund för gemensamt tänkande med eget tema eller temat "uppfinningar". Vad är uppfinningar för något? Hur kommer man på dem? Hurdana uppfinningar skulle kunna hjälpa fåglar och andra djur? Efter tankesmedjan kan ni kika på detta: <https://www.tekniskamuseet.se/lar-dig-mer/100-innovationer/>
- Hur skulle en skräprobot kunna se ut? Robotdammsugare och robotgräsklippare har man redan uppfunnit. Hur skulle en skräprobot fungera? Kunde man styra den på något sätt eller skulle den röra sig av sig själv? Hurdana specialfunktioner skulle den ha?
- Uppfinnar-Räven och Grå Måsen tittar på Skräplabbets filmer om nedskräpning: <https://skraplabbet.se/contentpage/filmer/f>
- Man berättar om sina idéer, erfarenheter och insikter på sociala medier #rävkompisar #kettukaverit

Räv-fakta

I världens hav finns över 150 miljoner ton plastavfall, som hotar den marina naturen, djuren och människornas hälsa. Plastavfallet i haven kan till och med fördubblas fram till år 2030, om den nuvarande utvecklingen inte kan hejdas. Plastavfallet har blivit ett av de allvarigaste hoten mot vattenkosystemen jorden runt. Havsdjuren fastnar i och kvävs av stora plastbitar såsom övergivna fiskeredskap. Mindre plastbitar hamnar även i fåglarnas och fiskarnas matsmältning, och mikroplast har hittats i organismer på havsbottnen och i arktiska fåglars ägg. (<https://wwf.fi/uhat/merten-muoviroska/> WWF, 2021a).

Återvinning av plast är viktigt för användning av återvunnen plast kan ersätta produktion av s.k. jungfrulig plast, spara på naturresurser, förhindra nedskräpning av natur och hav samt minska på klimatutsläpp. Ett ton återvunnen plast sparar i snitt 22 fat olja i jämförelse med jungfrulig plast – och det innebär i sin tur cirka 2 000 kg mindre klimatutsläpp (Gaia 2018, fri översättning). Dessutom har man uppskattat att det bland annat avfall finns till och med 15 procent plast, vilket innebär att inte mindre än 200 000 ton plast bränns upp i förbränningsanläggningar för närvarande (källa: Helsingforsregionens miljö-tjänster HRM. Fri översättning). Genom återvinning säkerställer man dessutom en tillräcklig tillgång till återvunnet råmaterial för den inhemska plastindustrin. <https://tietopankki.lt.fi/muovimuovi-kysymyksia-ja-vastauksia> (Lassila & Tikanoja, 2021).

Merparten av allt plastavfall – över 80 procent – i havet hamnar där från landområden. De största bovarna är misskötta avstjälningsplatser i närheten av hav och åar, dagvatten, det vill säga exempelvis vatten som sköljs bort från stadernas gator, dåligt renat avloppsvatten, olaglig dumpning av plastavfall vid kustområden samt nedskräpning. (<https://wwf.fi/uhat/merten-muoviroska/>, fri översättning. WWF 2021a).

Cirkulärekoniskt sett är plasten en stor möjlighet. Mindre än 6 procent av allt plastmaterial återanvänds, vilket enligt EU:s uppskattning innebär att Europa årligen förlorar 70–100 miljarder euro av värdet av plastförpackningar som grävs ner på avstjälningsplatser eller bränns upp bland annat avfall. (Källa <https://smartclean.fi/2020/08/17>. Fri översättning). Återanvändningsgraden för plastförpackningar i Finland är 27 %. Enligt EU:s målsättningar ska 50 % av alla plastförpackningar återvinnas år 2025. (Plastindustrin rf, 2021).

Största delen av plasten går att återvinna och genom återvinning kan man undvika 90 procent av utsläppen från plasttillverkningen. Genom en effektiv återanvändning och återvinning kan man tillgodose 60 procent av Europas plasttillverkning fram till år 2050. (<https://smartclean.fi/2020/08/17>).

Uppfinnar-Räven i planerna för småbarnspedagogiken

Barnens förmåga att tänka och lära sig utvecklas med hjälp av mångsidiga och meningsfulla upplevelser. Det ska finnas utrymme för att förundras och göra upptäckter samt känna glädje i lärandet. I leken har barnen möjlighet att använda sin fantasi och sin kreativitet, tillsammans pröva sina idéer och utforska världen. Barnens förmåga att strukturera, benämna och beskriva omgivningen och dess fenomen ska stödjas enligt deras ålder och utveckling. Barnen ska uppmuntras att ställa frågor och ifrågasätta. Barnen och de vuxna glädjer sig över framgångar tillsammans och barnen lär sig att uppmuntra varandra. Barnen uppmuntras att vara ihärdiga och att inte låta sig nedslås av misslyckanden och att hitta lösningar i olika situationer. (Grunderna för planen för småbarnspedagogik 2018, s. 25)

Barnet ska uppmuntras att ställa frågor och ifrågasätta. Barnet och de vuxna gläder sig över framgångar tillsammans och barnen lär sig att uppmuntra varandra. Barnet uppmuntras att vara ihärdigt, att inte låta sig nedslås av misslyckanden och att hitta lösningar i olika situationer. (Planen för småbarnspedagogik i Helsingfors 2019, s. 14)

Uppfinnar-Räven främjar de globala målen för hållbar utveckling

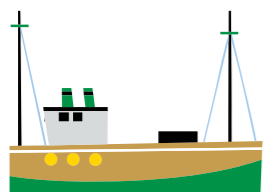
Genom att utföra Uppfinnar-Rävens tassar deltar daghemmet i främjandet av de globala målen för hållbar utveckling. FN:s medlemsländer har kommit överens om en agenda för hållbar utveckling och mål som styr främjandet av hållbar utveckling åren 2016–2030. Det finns sammanlagt 17 mål. Uppfinnar-Rävens tassar har koppling till flera mål för hållbar utveckling, men det lönar sig att särskilt bekanta sig med mål nummer 14 Hav och marina resurser.

Mål 14 handlar om att bevara och använda världens hav, sjöar och marina resurser på ett hållbart sätt. Uppfinnar-Rävens berättelser har specifikt inspirerats av målets första moment, där följande konstateras: Till 2025 förebygga och avsevärt minska alla slags föroreningar i havet, i synnerhet från landbaserad verksamhet, inklusive marint skräp och tillförsel av näringsämnen.

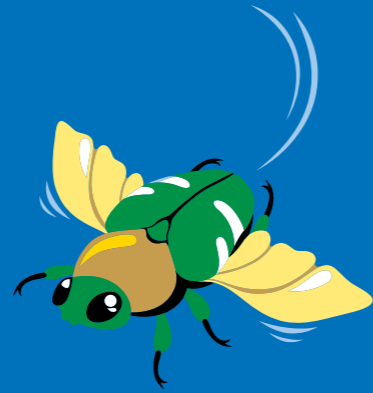
Källa: <https://kestavakehitys.fi/sv/agenda2030/mal-14>

Påhittiga stunder med Uppfinnar-Räven,

Vandrande Räv intresserar sig för Guldbaggen

Vandrande Räv älskar naturen och ger sig ut på äventyr varje dag. Den letar efter nya utflyktsleder, intressanta träd att klättra i och alla slags klipphålor. Tillsammans med Vandrande Räv bekantar man sig med skogens liv: man iakttar, utforskar och gräver. Ibland besöker räv även olika städer, eftersom gatukonst, kultur och lastbilar intresserar den. En rejäl matsäck, god utrustning och roliga lekar hör förstas till ett lyckat äventyr. Vandrande Räv vet att uteliv är uppfriskande och ger ett gott humör. En välmående räv tar så klart även hand om naturen.

NYCKELORDEN: #uteliv #förhållandetillnaturen #närmiljö #skog #naturensångfald #avskogning #upplevelser #kettukaverit #rävkompisar

Vandrande Rävns berättelse

Det är en sommarmorgon och solen håller på att gå upp på den molnfria himlen. Vandrande Räv håller just på att vakna intill fågeltornet, där den har sovit gott hela natten.

- Mmmm, mumlar den och lyfter sina tassor upp mot den blå himlen och stretchar på sig. Samtidigt hör den ljudet från en spårvagn en bit bort. Den gnuggar sömnen ur ögonen och bestämmer sig för att ligga och dra sig en liten stund till. Därefter känner den med en tass på marken runt sitt slitna liggunderlag.

- Gräset och mossan är fortfarande fuktiga av dagg, tänker räv högt. Samtidigt drar den in den friska luften och känner doften av det somriga gräset.

Vandrande Räv sätter sig upp på sitt liggunderlag och flyttar sin rygsäck närmare. När den öppnar rygsäcken lägger den märke till något skimrande som flyger runt den. Räv följer med ögonen denna mäs-tarflygare som är ungefär lika stor som en halv tass.

- Undrar om den är en sådan skalbagge som farfar såg under sin första dag i daghemmet? Den flyger så skickligt! Är den metallgrön eller guldfärgad, funderar räv och försöker ta en närmare titt. Då landar det flygande småkrypet på liggunderlaget.

- Jaha, vad tittar räv på, frågar den skimrande skalbaggen med bestämd ton och tittar på räv med sina pyttesmå ögon.

- Öööhm, nåh dig. Du är skicklig på att flyga, svarar räven.
- Nå men tack, jag har flugit ända sedan jag förvandlades från en larv till en skalbagge. Jag heter förresten Guldbagge. Och vem är du?

- Jag är Vandrande Räven. Jag har varit ute på äventyr i dessa skogar ända sedan jag var liten, men har aldrig flugit ovanför skogen som du. Hur ser alltihopa ut där uppifrån, frågar räven.

- Litet och färggrant, svarar Guldbaggen.

Vandrande Räven och Guldbaggen börjar diskutera ivrigt och lär känna varandra bättre.

- Sa du att du var en larv innan du blev en skalbagge, frågar räven.

- Jajamänsan, en stor del av oss larver bor och växer i murket trä. Där finns det massor att äta och massvis med goda vänner. Du skulle bli förvånad om du såg det! säger Guldbaggen.

- KRASCH.... HRRRRRHRRRRRR

Den gemytliga pratstunden blir plötsligt avbruten av en fruktansvärd skräll och motorsurr. Räven hoppar upp och Guldbaggen flyger upp i luften.

- Fly härifrån! skriker Vandrande Räven.

De uppskrämde vännerna flyr undan knäckande grenar och det mekaniska ljudet. Räven störtar iväg så fort det bara går och Guldbaggen surrar i luften ovanför den. Efter en stund vågar de sakta ner farten och stannar för att titta tillbaka.

- Vad var det för något? funderar Vandrande Räven högt.

- Jag hann endast se en gul skopa bland träden, svarar Guldbaggen.

- Hmm, medan Vandrande Räven funderar, fästs blicken vid en papperslapp som är uppsatt på ett träd och den börjar läsa högt.

OBS! TILLKÄNNAGIVANDE!

Vi bygger banan för Spårjokern och en hållplats intill detta friluftsområde. Vi beklagar bullret och annan störning. Hälsningar, byggtreprenören.

- Vad innebär det här för vår skog, frågar Guldbaggen.

- Jag vet inte ännu. Låt oss hämta de andra rävarna och fundera på det här tillsammans. Kom så går vi och letar efter dem!

Vandrande Rävens tassor

Med rävens tassor experimenterar man, utforskar man och sätter igång med att skapa en hållbar framtid. Tassarna består av kreativt tänkande, verkliga fenomen i världen, utforskande av framtider och framtagande av nya lösningar.

Först undersöker man tassarna i nedanstående lista tillsammans med barnen. Därefter väljer man tio tassor som man utför. Man kan anpassa tassarna efter barnens ålder, intressen, funderingar och önskemål. Det tar olika tid att utföra tassarna. Det finns tassor som tar bara några timmar att utföra, medan man kan spendera flera veckor med andra tassor om man så vill.

När man utför tassarna så ska man dokumentera tankegången, diskussionen och verksamheten mångsidigt, och sedan foga in dokumentationen i gruppportfolion.

Kolla tassarna på följande sidor!

ATT UTFORSKA

- Man diskuterar tillsammans om Vandrande Rävens berättelse. Hurdana tankar, känslor, frågor eller insikter väckte den? Hur skulle berättelsen kunna fortsätta? **Räven tipsar:** <https://maailmankoulu.fi/sadutus/>
- Vandrande Rävnen bekantade sig med Guldbaggen. Hur ser en livs levande guldbagge ut? Vad finns det för andra slags skalbaggar? Vi bekantar oss med skalbaggnas intressanta liv. **Räven tipsar:** <https://suomenluonto.fi/koulut/tunnista-kookkaat-kovakuoriaiset/>
- Man undersöker pollinerarnas liv. Vilka är de och vad behövs de till? Vad har pollinerare med blommor, frukt och livsmedelsproduktionen att göra? **Räven tipsar (på finska):** <https://vihrealippu.fi/luonnonkirjo/>
- Man gör sig förtrogen med naturskyddsområden. Finns det naturskyddsområden i Helsingfors? Vad ska man ta hänsyn till när man rör sig i ett naturskyddsområde? **Räven tipsar:** <https://www.hel.fi/helsinki/sv/boende-och-miljo/natur/skydd/naturskyddsomraden/>
- Man undersöker fåglar i närheten av daghemmet. Vad äter de? Hurdan livsmiljö passar dem? Övervintrar de i Finland eller någon annanstans? Man funderar på hurdana miljöer flyttfågeln ser på sina resor? **Räven tipsar:** <https://www.birdlife.fi/tapahtumat/lasten-lintuviikko/barnens-fagelvecka/>
- Man gör ett insektshotell tillsammans med Vandrande Rävnen. Antalet insekter minskar överallt på jorden delvis för att boplatserna har minskat. Ett insektshotell erbjuder bo- och övervintringsplatser åt insekter. **Räven tipsar:** <https://www.youtube.com/watch?v=jXIFw-VWziM>
- Man undersöker närvattnet med håvar och luppar. **Räven tipsar:** Det kan löna sig att på förhand undersöka vatteninsektskorten och vattentesttryggsäcken: <https://www.valonia.fi/materiaali/vesiotokkakortit-kannustavat-tutkimaan-lahivesistoa/>
- Man planerar och genomför en naturvecka tillsammans, då allt som går att göra utomhus också görs ute i naturen.
- Man gör i ordning en pallkrage för odling och planterar en blomsteräng för insekter.
- Man gör en enkel maskkompost i daghemmet. **Räven tipsar:** <https://www.land.se/tradgard/bygg-en-maskkompost-for-inomhusbruk-4-enkla-steg/> och <https://www.sarabackmo.se/gor-en-enkel-maskkompost-av-godislador/>
- Man gör sig förtrogen med mossa av olika slag genom att undersöka, prova och leka. Mossan är viktig för ekosystemet – hur?

ATT LEKA

- Man sätter upp en teaterpjäs av berättelsen med hjälp av till exempel kulisser, rekvisita, sång och lek.
- Man hittar på lekar där Guldbaggen och Vandrande Rävnen är med.
- Man bildar en egen skogsorkester. Var och en gör ett instrument av naturmaterial.
- Hitta på en ny lek som utgår från trafikreglerna.
- Man förverkligar en lekvecka med räv-tema.
- Man funderar på vad Vandrande Rävnen, Guldbaggen och andra skogens varelser gör på vintern. På vilka sätt anpassar sig djuren till vintern? Man bekantar sig med djur som på vintern har en annan pälsfärg än på sommaren. Hur gagnar detta dem? Vad händer om det inte alls finns snö på vintern?
- Man hittar på egna lek-tassar och berättar om dem för varandra.
- Man berättar om sina idéer, upplevelser och insikter på sociala medier med #kettukaverit #rävkompisar

ATT GÅ PÅ ÄVENTYR

- Man ökar antalet utflykter genom att besöka den närliggande naturen varje vecka (eller oftare).
- Man letar efter växter på daghemmets gård eller i närområdet. Vilken färg har de och hur känns och doftar de?
- Man letar efter murkna träd i skogen och undersöker dem. Man undersöker varför träd som har murknat är viktiga för allt liv i skogen. **Räven tipsar (på finska):** <http://www.luontoliitto.fi/pihka/tehtavat/metsa/lahopuututkimus>
- Man bekantar sig med Spårjokerns kommande bana. Man diskuterar hurdana kollektiva färdmedel det finns i närområdet och hur de påverkar miljöns välmående. I samband med denna tass kan ni även fundera på och diskutera om framtidens färdmedel och andra framtida transportlösningar. Hur skulle de se ut (teckna eller pyssla)?
- Man gör sig förtrogen med hur man förflyttar sig säkert i staden. Man undersöker trafikregler, olika fordon som rör sig i staden och hur man tar sig över gatan på ett säkert sätt. **Räven tipsar:** https://www.liikenneturva.fi/sv/undervisningsmaterial/?liik_education_group=smabarnspedagogik-0-7-ar
- Man undersöker tillsammans boken Helsingfors gröna skatter, 200 naturupplevelser och gör en utfärd till ett ställe som fascinerar alla. **Räven tipsar:** <https://www.hel.fi/static/liitteet/kau-punkiymparisto/asuminen-ja-ymparisto/luonto/helsingfors-grona-skatter.pdf>
- Man undersöker boken Lär känna Centralparken bit för bit tillsammans och gör en utflykt till ett upplevelsemål i centralparken som fascinerar alla. **Räven tipsar:** <http://www.vihreatsylit.fi/hk/pdf/kpopas-se.pdf>
- Man firar internationella Djurens dag och ordnar en vecka med temat djur. **Räven tipsar:** <https://sey.fi/se/>
- Dagssömnen förflyttas utomhus. Man kan ta med sig ett liggunderlag, en sovsäck och en reskudde.
- Man går på en expedition i närliggande natur och funderar på vad natur och diversitet egentligen är för något. Gårdens och närskogens natur studeras med hjälp av uppgiften "Biotoper på burk": <https://vihrealippu.fi/sv/biodiversitet/>
- Vandrande Rävnen skogskök, dvs. man lagar mat och äter utomhus. **Räven tipsar:** <https://www.utinaturen.fi/friluftslivetsabc/friluftsmat>

ATT TÄNKA PÅ

- Man tar fram idéer om och gör en gemensam utflyktsvimpel för gruppen. Vimpeln tar man med på utflykter i skogen. I arbetet kan ni använda de material och tekniker som intresserar er grupp.
- Man undersöker gatukonst och gör en utflykt till ett gatukonstmål. Man pratar om de tankar som gatukonsten väcker. **Räven tipsar:** <https://www.helsinkiurbanart.com/> (exempel på finska).
- Man funderar var Vandrande Rävnen kunde gå på äventyr i stadsmiljön? På vilket sätt syns, hörs och känns naturen i staden?
- Man tittar på videoserien Under över alla under och utför de uppgifter som hör ihop med den: <https://vihrealippu.fi/sv/biodiversitet/>
- Skogsmeditation. Naturen är ett utmärkt ställe för avkoppling, där man kan öva sin koncentrationsförmåga. Man tar en bekväm ställning och koncentrerar sig på att lyssna. Vad allt kan man höra när det är alldeles tyst och stilla?
- Man diskuterar vad som händer med djuren om det inte finns snö på vintern?

Räv-fakta

Dött virke spelar en stor roll i skogens liv. Ett dött träd faller omkull förr eller senare för att sedan sakta murkna och igen bli en del av naturens kretslopp. När murket trä bryts ner, skapas näring och boplatser för tusentals organismer av olika slag. Många arter har specialiserat sig på ett visst träslag och en specifik fas i murkandet. Murkna träd ökar därför markant skogens biologiska mångfald. <http://www.luontoliitto.fi/pihka/tehtavat/metsa/lahopuu-taustaa> (Luonto-Liitto ry, lahopuun tausta).

Världens skogar är ett livsvillkor för allt liv. Skogar håller dock på att försvinna i en alarmerande takt på grund av skogshuggning, betesmark och jordbruk. <https://wwf.fi/uhat/metsakato/> (WWF, 2021b).

Jorden är beroende av välmående och mångfaldiga naturmiljöer med ett brett spektrum av växt- och djurarter. Det är en förutsättning för allt liv. <https://wwf.fi/uhat/luonnon-monimuotoisuuden-koyhtyminen/> (WWF, 2021c).

Utöver tickor är många insektsarter beroende av murket trä. Till exempel lever många skalbaggs-larver i murket trä och utnyttjar det som sin näring. Larver lämnar spår efter sig i trädet, till exempel hål vid mynningar till gångar och gångar som bildar vackra mönster på virkets yta under barken. <http://www.luontoliitto.fi/pihka/tehtavat/metsa/lahopuu-taustaa> (Luonto-liitto, 2021).

Vandrande Rävén i planerna för småbarnspedagogiken

Att göra utflykter i naturen och i den byggda miljön samt att undersöka omgivningen är en viktig del av den småbarnspedagogiska verksamheten. Genom positiva upplevelser lär sig barnet att njuta av naturen och närmiljön och det stärker barnets förhållande till sin omgivning. Olika naturfenomen iakttas med flera sinnen under olika årstider. (Planen för småbarnspedagogik i Helsingfors 2019, s. 36)

Syftet med miljöfostran är att stärka barnens förhållande till naturen, lära dem att bete sig ansvarsfullt i miljön och handleda dem att stegvis tillägna sig en hållbar livsstil. Miljöfostran omfattar tre dimensioner: att lära sig i miljön, att lära sig om miljön och att agera till förmån för miljön. Den närbelägna naturen och den byggda miljön är både föremål för lärande och lärmiljöer. (Grunderna för planen för småbarnspedagogik 2018, s. 49)

Att göra utflykter i naturen och i den byggda miljön samt att undersöka omgivningen är en viktig del av den småbarnspedagogiska verksamheten. Genom positiva upplevelser lär sig barnet att njuta av naturen och närmiljön och det stärker barnets förhållande till sin omgivning. Olika naturfenomen iakttas med flera sinnen och under olika årstider och man diskuterar och undersöker dem. Samtidigt lär sig barnen att använda begrepp som hör ihop med omgivningen. Genom att öva sig att känna igen olika växt- och djurarter stärks kunskapen om naturen. Tillsammans med barnen övar man att söka information om frågor som intresserar dem. Naturen kan också vara en plats för estetiska upplevelser och avkoppling. (Grunderna för planen för småbarnspedagogik 2018, s. 49)

Även naturen, gården, lekparken och den övriga byggda miljön utgör lärmiljöer för den småbarnspedagogiska verksamheten. Dessa miljöer erbjuder upplevelser, material och mångsidiga möjligheter att leka och undersöka. De ska utnyttjas som platser för fysisk aktivitet, naturupplevelser och lärande. (Grunderna för planen för småbarnspedagogik 2018, s. 34)

En hälsosam, trygg och fysiskt aktiv livsstil värdesätts inom småbarnspedagogiken. Man ska röra på sig både inomhus och utomhus på många olika sätt samt undvika långvarigt stillasittande. (Grunderna för planen för småbarnspedagogik 2018, s. 32)

I förskoleundervisningen ska man bekanta sig med naturen tillsammans med barnen. Positiva erfarenheter och upplevelser av närmiljön och omsorgen för den stärker förhållandet till naturen. (Läroplan för försöket med tvåårig förskoleundervisning i Helsingfors 2021, s. 13)

Vandrande Rävén främjar de globala målen för hållbar utveckling

Genom att utföra Vandrande Rävén tassar deltar daghemmet i främjandet av de globala målen för hållbar utveckling. FN:s medlemsländer har kommit överens om en agenda för hållbar utveckling och mål som styr främjandet av hållbar utveckling åren 2016–2030. Det finns sammanlagt 17 mål.

Vandrande Rävén tassar har beröringspunkter med flera mål för hållbar utveckling, men det lönar sig att särskilt bekanta sig med mål nummer 15, som handlar om ekosystem och biologisk mångfald.

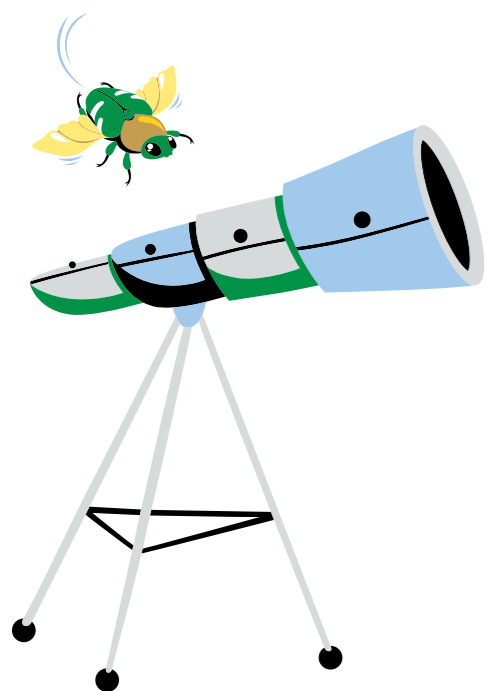
I detta mål uppmuntrar man alla världens länder till ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, att hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstörelsen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.

Vandrande Rävén berättelse har även en koppling till mål 11 Hållbara städer och samhällen.

Enligt detta mål ska det senast 2030 finnas säkra, ekonomiskt överkomliga, tillgängliga och hållbara transportsystem för alla. Syftet är att förbättra trafiksäkerheten genom att bygga ut kollektivtrafiken och fästa särskild uppmärksamhet vid behoven hos människor i utsatta situationer, kvinnor, barn, personer med funktionsnedsättning samt äldre personer.

Trevliga äventyr med Vandrande Rävén,

Skickliga Räv inspireras av Fjalar Fjällrävs exempel

Skickliga Räv har ett stort hjärta, skickliga händer och ett hurtigt humör. På morgonen klär den på sig sin tåliga overall, tar verktygslådan i handen och går för att hjälpa andra. Den tycker om att fixa, snickra och städa. I rävens händer förvandlas gammalt till nytt, trasigt till fungerande och smutsigt till rent. I Skickliga Rävens sällskap kan man även lära sig mycket om att spara energi, återvinna och fixa saker.

NYCKELORDEN: #energi #skräpfria utflykter #välmående #fixande #döning #arktisk #kettukaveri #rävkompisar

Skickliga Rävens berättelse

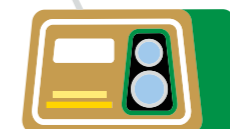
Skickliga Räv vaknar till en ny morgon. Den stiger upp ur sängen, stretchar lite och tar fram sitt hopprep ur frisksportslådan. Räv knäpper på radion, placerar benen intill varandra och börjar svänga hopprevet. Musiken från radion får hopprevet att vira och golvet att dåna.

- Rävorna i form! ropar räv entusiastiskt.
Efter morgonhoppet duschar räv sig, går till köket och lagar en smaskig morgonsmoothie.
Räv rotar i skåpen, tar fram olika grönsaker och placerar mixern på bordet.
- Blomkål, morötter och äpplen, smacker den.
- Och så lite havremjolk och nötter förstås.
När alla ingredienser ligger i mixern, trycker

räv på knappen. Allt mixas under häftigt surrande till en dryck.

Räv tar en stoor klunk av smoothien och njuter av den sköna känslan efter träningspasset. Samtidigt lystrar den till pratet som hörs från radion i rävkans motionsrum.

Räv går till radion och höjer volymen.
- God morgon från rävnheterna. Jag är för närvarande här uppe i norr och intervjuar Fjalar Fjällräv, som har byggt ett minivindkraftverk på sin egen gård.
- Hur fick ni idén att bygga ett eget vindkraftverk, frågar reportern av fjällräven.
- Jag läste i tidningen att naturen mår

bättre när vi använder oss av energi som inte förorenar. Jag ville dessutom prova olika sätt att producera energi. Jag har redan jordvärme och solpaneler. Mitt senaste experiment är detta minivindkraftverk, svarar fjällräven.

Skickliga Råven blir alldeles begeistrad av fjällrävens tankar och rusar med det samma iväg för att hämta sin dator. Den börjar leta efter information om uppvärmningen, energianvändningen och vattenförbruket i rävköjan. Den vill lära sig om allt! Om allt som fjällräven nämnde i intervjun. Samtidigt som Skickliga Råven letar efter information så ser den genom fönstret att en sopbil backar in på rävarnas gård. På bilen står det "Vi gör råmaterial av avfall. Fråga mer av din materialinsamlare".

- Vad är råmaterial för något, funderar Skickliga Råven.
Sopbilen backar.
- Piiip, piiip, piiip.

Sopbilsföraren hoppar ut ur bilen och börjar lyfta sopkärl in i sopbilens bakdel.

I samma ögonblick kommer Resande Råttan på sin knattrande moped, som spyr ut avgas. På mopedens styrstång hänger två stora halvfulla burkar med målfärg som råttan försöker att kasta in i sopkärllet – utan att lyckas.

Burkarna kraschar ner på marken och målfärgen flyter ut överallt.

- Hördu du! Vad håller du på med! ryter sopbilsföraren. Resande Råttan struntar i föraren och kör vidare med sin "moppe".

Skickliga Råven följer situationen från fönstret.

- Så fräckt! Varför gjorde Resande Råttan så? funderar råven.

Samtidigt märker råven att det finns en sliten aktersnurra intill soprummet.

Den rusar ut på gården.

- Hallå, jag skulle kunna ta den där aktersnurran om den är på väg till soptippen.

Sopbilsföraren tittar på Skickliga Råven och nickar.

- Den ser sliten ut, men kanske du får igång den efter lite fixande. Stora maskiner hör dessutom inte hemma i soprummet utan de ska föras till sorteringsstationen, konstaterar sopbilsföraren.

- Du har säkert en båt eftersom du vill ha aktersnurran, fortsätter sopbilsföraren.

- Jag har ingen båt, men en sådan snurrande grej är precis vad jag behöver. Jag tänker använda den som propeller i ett minivindkraftverk, säger Skickliga Råven entusiastiskt.

- Lycka till, hojtar sopbilsföraren och kör iväg med sopbilen.

Skickliga Råven släpar belåtet aktersnurran med sig.

- Uppfinnar-Råven kan säkert hjälpa mig med att bygga om den. Hmm, undrar om det finns instruktioner på internet?

Skickliga Råvens tassor

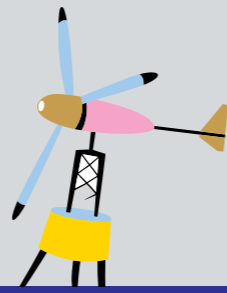
Med råvens tassor känner man på, utforskar man och sätter igång med att skapa en hållbar framtid. Tassarna består av kreativt tänkande, verkliga fenomen i världen, utforskande av framtider och framtagande av nya lösningar.

Först undersöker man tassarna i nedanstående lista tillsammans med barnen. Därefter väljer man tio tassor som man sedan utför. Man kan anpassa tassarna efter barnens ålder, intressen, funderingar och önskemål. Det tar olika tid att utföra tassarna. Det finns tassor som tar bara några timmar att utföra, medan man kan spendera flera veckor med andra tassor om man så vill.

När man utför tassarna så ska man dokumentera tankegången, diskussionen och verksamheten mångsidigt, och sedan foga in dokumentationen i gruppportfolien.

Kolla tassarna på följande sidor!

ATT UTFORSKA

- Man diskuterar tillsammans om Skickliga Rävns berättelse. Hurdana tankar, känslor, frågor och insikter väckte den? Hur skulle berättelsen kunna fortsätta? På vilket sätt kan de andra rävarna hjälpa att fixa aktersnurren?
- Man tar reda på hurdan djur fjällräven är och var den bor. Hur många fjällrävar finns det i Finland? Hur mår Finlands fjällrävar?
- Hur skulle man kunna hjälpa Resande Råttan med att sortera? Man bekantar sig med återvinning och tar reda på hur olika slags avfall återvinns och sorteras. Vart borde Resande Råttan ha fört burkarna med målfärg? Hur kan avfall utnyttjas på nytt?
- Fjalar Fjällräv har en vän som heter Våldiga Valrossen. Man undersöker hurdan djur en valross är.
- Man planerar ett minivindkraftverk som kunde placeras på dagisets gård eller tak. Hur skulle det se ut och låta? Samtidigt kan man ta reda på fördelarna med vindkraft och bekanta sig med andra förnybara energikällor.
- Man undersöker en sopbil. **Räven tipsar:** <https://www.svtplay.se/video/1672889/titta-noah/14-12-07-35?info=visa>
- Man gör sig förtrogen med solenergi. Vad är energi? Hur kan man få energi av solen? Vad har solenergi med naturens välmående att göra? Hur kunde man ta tillvara solenergi på daghemmet eller hemma?
- Utveckling av apparater. Man väljer en eller flera apparater som finns i daghemmet och tar reda på när den har upfunnits, hur den har utvecklats och hurdana delar den består av, var dess delar tillverkas, hur mycket energi den förbrukar och hur den kan återvinnas. Kommer apparaten förändras på något sätt i framtiden? **Räven tipsar:** Peter Englund's bok Tystnadens historia tar upp bland annat hur skruvmejseln, gomet, tandborsten och skyltfönstren upfunnits och utvecklats. Fjällräven har läst om vindkraft och minikraftverk i tidningar. Man undersöker tidningar och söker efter intressanta miljörelaterade bilder och artiklar. Skulle man kunna göra en egen tidning?
- Man tar reda på när radion har upfunnits och undersöker hur den fungerar och hur ett radio-program görs. **Räven tipsar:** Barnets egen radio och barnens nyheter. **Räven tipsar (på finska):** <https://www.hs.fi/lastenuutiset/>

ATT GÅ PÅ ÄVENTYR

- Man sätter upp en teaterpjäs som bygger på berättelsen, med hjälp av till exempel kulisser, rekvisita, sång och lek.
- Man tar fram idéer och genomför Skickliga Rävns äventyrsbana på daghemmets gård eller i närmiljön.
- Man bekantar sig med arktiska områden. Man gör sig förtrogen med fjällrävens, baltiska vikares och isbjörnars liv. **Räven tipsar:** <https://www.arcticcentre.org/SE/arktiska-regionen> och <https://www.wwf.se/hav-och-fiske/arktisk/djurliv/>
- Man går på äventyrsutflykt till en återvinningscentral.

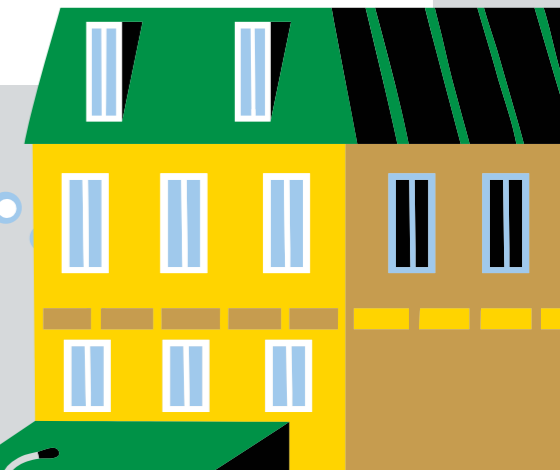
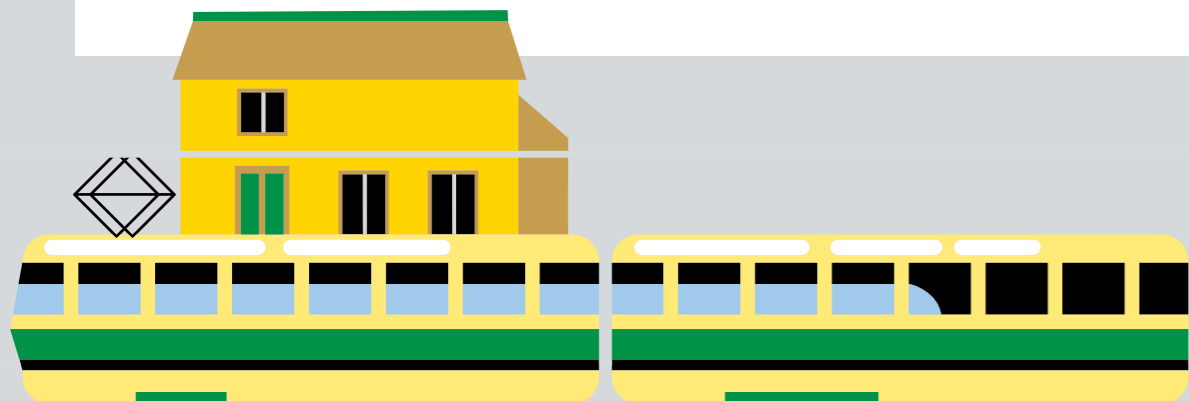

ATT LEKA

- Man gör egna fjällrävsmasker.
- Man bygger miniatyrer av olika slags kraftverk av klossar eller annat material. Man undersöker hur kraftverk skiljer sig från varandra. **Räven tipsar:** <https://www.helen.fi/sv/om-foretaget/energi/energiproduktion/kraftverken>
- Skickliga Räv hoppade hoppprep allra först på morgonen. Man planerar tillsammans en egen morgongympa med hoppprep.
- Man hittar på en räv-milkshake som man sedan lagar och dricker.
- Man hittar på en tävling med temat avfall.
- Man ordnar en service- och fixarverkstad för till exempel cyklar.
- Man hittar på en ny utelek med Resande Råttan och Skickliga Räv
- Man startar en reparations-, service- och uppfinningsverkstad. Går det att hitta trasiga leksaker eller böcker i daghemmet? Man reflekterar över hur man ska ta hand om saker så att de håller länge.
- Hur skulle en skräprobot kunna se ut? Robotdammsugare och robotgräsklippare har man redan upfunnit. Hur skulle en skräprobot fungera? Kunde man styra den på något sätt eller skulle den röra sig av sig själv? Hurdana specialfunktioner skulle den ha?

ATT TÄNKA PÅ

- Man tar reda på vad texten "Vi gör råmaterial av avfall" på sopbilen betyder. Man funderar hur benämningarna sophämtare och materialinsamlare skiljer sig från varandra.
- Man diskuterar Resande Råttans agerande. Gjorde Resande Råttan rätt? Vad kan sophämtaren ha känt i situationen? Ska man ta exempel av Råttans agerande? Hur borde Resande Råttan handla nästa gång? Vad skulle du göra i samma situation?
- Man undersöker sopor. Vad består de av? Hur vet man att en sak är avfall? Vart ska soporna? Vad händer med sopor om de lämnas i naturen? <https://urplay.se/program/216579-uppdrag-framtid-miljoklubben-plockar-skrap>
- Skickliga Räv blir inspirerad av fjällrävens exempel. Man diskuterar exemplens kraft.
- Skickliga Räv gjorde sig förtrogen med vindkraft med hjälp av internet. Men kan man lita på all den information som finns på internet? Man gör sig förtrogen med informationssökning och undersöker pålitlig information. Man deltar i veckan för mediekunskaper och/eller tidningsveckan.
- Man berättar om daghemmets insikter, idéer och erfarenheter på sociala medier #kettukaverit #rävkompisar

Räv-fakta

Vid produktion av förnybar energi utnyttjas naturens egna processer, såsom sol, vind, strömmande vatten samt luft- och jordvärme. Förnybara energikällor är således till exempel sol-, vind-, vatten- och bioenergi samt jordvärme.

I Finland används förnybara energikällor redan mångsidigt, men man vill ytterligare öka användningen av dem. Ett viktigt syfte med att främja förnybar energi är att minska växthusgasutsläppen och lösgöra sig från ett energisystem som bygger på fossila bränslen.

I Finland täcker de förnybara energikällorna över 40 procent av den slutliga energianvändningen. I den nationella energi- och klimatstrategin för år 2030 ingår målet att öka användningen av förnybar energi så att dess andel av den slutliga energianvändningen stiger till över 50 procent under 2020-talet. (Källa: <https://tem.fi/sv/fornybar-energi>)

Skickliga Rävén hyser även ett intresse för sortering. Bakgrunden till det här är att endast sorterat avfall kan utnyttjas inom återvinning och som returråvara. Som konsument kan vi påverka hur mycket avfall som uppstår. Genomtänkta inköp, reparation, renovering och återvinning är alla goda gärningar som främjar den cirkulära ekonomin och en hållbar utveckling. (Källa: <https://www.hsy.fi/sv/avfall-och-atervinning/>)

Skickliga Rävén i planerna för småbarnspedagogiken

Gemensam användning av redskap och lokaler, måttlighet, sparsamhet samt att reparera och återvinna saker ska främjas inom småbarnspedagogiken (Planen för småbarnspedagogik i Helsingfors 2019, s. 27). Barnen ska handledas att värda naturen och dess växter och djur. Tanken med miljöfostran är att barnen ska tillägna sig en hållbar livsstil och öva färdigheter som den förutsätter. Sådana färdigheter är bland annat att inte skräpa ned i samband med utflykter, att lära sig måttlighet och sparsamhet, att förhålla sig ansvarsfullt i samband med måltider, att spara energi och att minska avfallet genom till exempel återvinning, reparation av föremål och återanvändning. Samtidigt ska barnen handledas att fästa uppmärksamhet vid konsekvenserna av olika handlingar (Grunderna för planen för småbarnspedagogik 2018, s. 49).

Vikten av en ekologiskt, socialt, kulturellt och ekonomiskt hållbar livsstil ska beaktas i all verksamhet. Vardagliga val och aktiviteter ska avspegla ett ansvarsfullt förhållningssätt till naturen och omgivningen. Gemensam användning av redskap och lokaler, måttlighet, sparsamhet samt att reparera och återvinna saker ska främjas inom småbarnspedagogiken. (Grunderna för planen för småbarnspedagogik 2018, s. 33)

Skickliga Rävén främjar de globala målen för hållbar utveckling

Genom att utföra Skickliga Rävén tassas deltar daghemmet i främjandet av de globala målen för hållbar utveckling. FN:s medlemsländer har kommit överens om en agenda för hållbar utveckling och mål som styr främjandet av hållbar utveckling åren 2016–2030. Det finns sammanlagt 17 mål. Skickliga Rävén tassas har beröringspunkter med flera mål för hållbar utveckling, men det lönar sig att särskilt bekanta sig med mål nummer 7 som är Hållbar energi för alla.

Detta mål handlar om hur viktigt det är att alla individer har tillgång till tillförlitlig, hållbar och modern energi till en överkomlig kostnad.

Skickliga Rävén berättelse har även inspirerats av mål 12 Att främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster. I det finns flera väldigt viktiga målsättningar som till exempel åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.

Rävén tipsar: <https://kestavakehitys.fi/sv/agenda2030/mal-7>

Rävén tipsar: <https://kestavakehitys.fi/sv/agenda2030/mal-12>

Påhittiga stunder med Skickliga Rävén!

Sago-Räven lär känna Hemliga Strömningen

Sago-Räven har snälla ögon, en rik fantasi och ett intresse för alla slags berättelser och sagor. Särskilt intresserar Sago-Räven sig för berättelser om djur (fabler), natur och framtiden. Sådana skriver den även själv. När Sago-Räven är ute på äventyr tar den med sig ett anteckningshäfte och en kamera för att kunna skriva ner sina tankar och dokumentera sina idéer för nya berättelser. Dessutom är den intresserad av att spela teater, skriva lätttexter och cykla.

NYCKELORDEN: #Sago-Räven #livetundervatten #Östersjön #multilitteracitet #cyklande #bibliotek #mediamullvad #hemligeströmningen #kettukaverit #rävkompisar

Sago-Rävens berättelse

Sago-Räven har bestämt sig att testa en stadscykel. Den har sett många cykla omkring med dem och det har sett roligt ut. Skickliga Rävén har lånat Sago-Räven sin hjälm och tipsat om intressanta cykelrutter.

Räven lånar en gul stadscykel från cykelparkeringen och trampar iväg i riktning mot Lappvikens park. Den väljer en rutt som är trygg för cyklister. Landskapen förändras och snart syns ett grönt område längre fram. Där finns olika slags träd, gamla byggnader och en havsstrand.

- Det där är nog Lappvikens park, som Skickliga Rävén har berättat om, tänker Sago-Räven.

Sago-Räven hoppar av cykeln och vandrar omkring i parken. Sago-Räven gräver fram sin kamera och sitt

anteckningshäfte ur rygsäcken. Kameran och anteckningshäftet bär den alltid med sig. Den vill alltid samla och skriva ner intressanta saker och idéer till nya berättelser.

- Ååh, vilket fint dörrhandtag! Blixt!, Sago-Rävens kamera blixtrar när den fotografierar en gammal byggnad med ett fascinerande dörrhandtag.

Därefter för räven cykeln ner till stranden och andas in havsluften.

- Vattnets skvalpande mot strandstenarna låter trevligt, tänker räven.

- Undrar om man kan spela in vattenskalpet med

telefonen? Skvalpet skulle vara en utomordentlig ljudeffekt för en spännande berättelse.

Tankarna avbryts när en nästintill osynlig strimma bildas i vattnet mellan stenar och säv. Råven följer strimman med ögonen.

Den tittar på strecket som bildas på vattenytan och som sedan stannar av i skuggan av en sten.

Sago-Råven fascinerar av fenomenet och hoppar upp på stenen för att kunna undersöka det närmare. Råven sätter sig på sina knän och sträcker ut huvudet alldeles intill vattenytan. Den tittar i olika riktningar, men ser inte längre något som rör sig.

- Psst, fungerar den där kameran i vattnet?
Råven blir skrämmd, kastar en blick över axeln och till sidorna, men ser ingen.
- Hss, här nere, på andra sidan stenen.

Råven vänder sin blick och ser en silvrig fisk med en svart strimma på ryggen. Fisken tittar misstänksamt omkring sig men frågar sedan på nytt.

- Nå, fungerar den där kameran i vattnet?
Råven är alldeles förbryllad av fisken och frågan, men svarar likväl ja.
- Ja, man kan fotografera i vattnet.
Fisken sneglar omkring sig igen.
- Jag är Strömningen. Mina kompisar kallar mig för Hemliga Strömningen. Jag simmar tyst i vattnet,

gömmer mig i skuggorna och utreder mystiska händelser i havet.

- Vad menar du med det? frågar Sago-Råven.
- Om avfall eller sopor påträffas i havet så letar jag efter ledtrådar och reder ut från vilket fartyg eller vilken strand de har kommit. Förra veckan upptäckte jag en tanker som läckte ut olja i havet, och det är skadligt för oss som bor i havet. Som tur var så lyckades jag och de andra strömningarna täppa igen hålet.
- Det är därför jag skulle vilja fotografera, tillägger Hemliga Strömningen. Ja, för att kunna visa att det inte alls står bra till i det här havet, konstaterar den.
- Dessutom skulle jag vilja fotografera allt det vackra i havet, fortsätter den full av entusiasm.

Sago-Råven ser fundersam ut och utbrister sedan:
- Jag hjälper dig! Jag lånar dig min kamera. Jag kan också skriva berättelser och andra grejer. Jag kan lära mig att skriva nyheter och då kommer dina bilder väl till pass, säger råven ivrigt.
Sago-Råven räcker över sin kamera till Hemliga Strömningen, och de kommer överens om att träffas om tre dagar.

Sago-Råven trampar mot centrumbiblioteket Ode. Den har bestämt sig att ta reda på hur nyheter görs. Efter Banan ser den en stor öppen plats – och biblioteket Ode. Råven håller precis på att stanna när cykeln stöter mot väggkanten. Råven ramlar omkull på gatan.

- Aijh!
- Hej, hur gick det? frågar en mullvad som dyker upp på platsen.
- Vänta, så hjälper jag dig, säger mullvaden och räcker sin hand. I den andra handen har den en vit käpp.
- Oh tack! Det var vänligt! Som tur var så gick det inte så illa, men man måste nog vara försiktig med de där väggkanterna i fortsättningen, konstaterar Sago-Råven.
- Precis! Jag har också svårt att röra mig då jag inte ser så bra i dagsljus. Därför har jag denna vita käpp. Den hjälper mig att gå omkring tryggt och säkert, berättar Mullvaden.
- Förresten, jag heter Media-Mullvad och är journalist. Jag håller precis på att skriva en nyhet som rörelsehinder i staden. Skulle du ha möjlighet att besvara några frågor?
- Självklart, svarar Sago-Råven och får samtidigt en idé.
- Egentligen är jag själv också intresserad av att skriva nyheter. Skulle du möjligtvis kunna hjälpa mig att också skriva en nyhet?

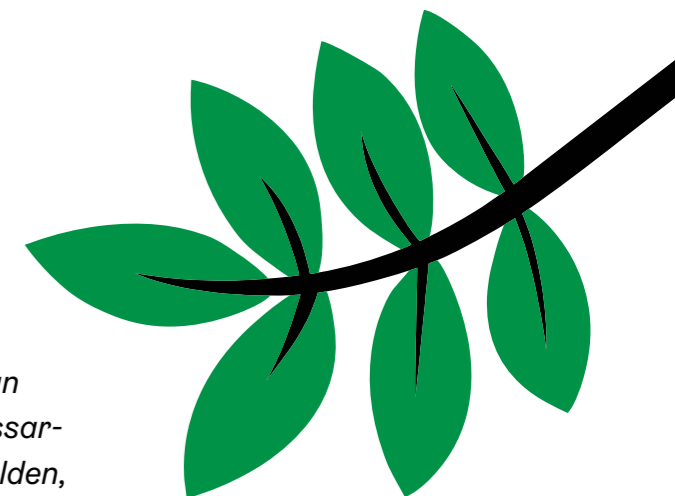
Sago-Råvens tassor

Med råvens tassor experimenterar man, utforskar man och sätter igång med att skapa en hållbar framtid. Tassar-
na består av kreativt tänkande, verkliga fenomen i världen, utforskande av framtider och framtagande av nya lösningar.

Först undersöker man tassarna i nedanstående lista tillsammans med barnen. Därefter väljer man tio tassor som man sedan utför. Man kan anpassa tassarna efter barnens ålder, intressen, funderingar och önskemål. Det tar olika lång tid att utföra tassarna. Det finns tassor som tar bara några timmar att utföra, medan man kan spendera flera veckor med andra tassor om man så vill.

När man utför tassarna så ska man dokumentera tanke-
gången, diskussionen och verksamheten mångsidigt, och sedan foga in dokumentationen i gruppportfolien.

Kolla tassarna på följande sidor!

ATT UTFORSKA

- ☼ Man diskuterar om Sago-Rävens berättelse tillsammans. Hurdana tankar, känslor, frågor eller insikter väckte berättelsen? Hur skulle berättelsen kunna fortsätta?
- ☼ Sago-Räven stannade upp för att fundera över hur den skulle lära sig att skriva nyheter. Hur kommer nyheter till? Var kan man läsa eller titta på nyheter? Hurdana nyheter skulle man kunna göra om olika händelser på daghemmet? **Räven tipsar:** <https://www.lastenlehtikone.fi/>
- ☼ Man hittar på vänner för Hemliga Strömmingen. Hurdana kompisar skulle strömmingen kunna ha i Östersjön?
- ☼ Man gör egna anteckningshäftet och ritar bilder på saker som intresserar en själv i häftet. Man försöker berätta en berättelse eller saga med bilder.
- ☼ Man bekantar sig med journalistyrket tillsammans med Media Mullvaden. Hur letar en journalist efter information?

ATT LEKA

- ☼ Man sätter upp en teaterpjäs som bygger på berättelsen, med hjälp av till exempel kulisser, rekvisita, sång och lek.
- ☼ Man skriver dikter, sånger och rim tillsammans med Sago-Räven.
- ☼ Man hittar på en gemensam berättelse med Media-Mullvaden med gruppen. Skulle man kunna spela in den och framföra den för barnens vårdnadshavare?
- ☼ Man hittar på en ny sånglek som innehåller föremål från Sago-Rävens berättelse.
- ☼ Man spelar in olika ljud och skapar en gemensam berättelse av dem.

ATT GÅ PÅ ÄVENTYR

- ☼ Man gör en utflykt till ett sådant ställe där Hemliga Strömmingen skulle kunna dyka upp. Vad skulle Strömmingen kunna berätta om Östersjön? Vad skulle ni kunna berätta för Strömmingen?
- ☼ Man firar Östersjöveckan och hittar tillsammans på allt möjligt roligt och nyttigt kring Östersjö-temat.
- ☼ Man gör en äventyrsutflykt till Lappvikens park och fotograferar intressanta saker.

ATT TÄNKA PÅ

- ☼ Sago-Räven lånade sin kamera åt Hemliga Strömmingen och de kom överens om att träffas om tre dagar. Fundera på hurdana fotografier Hemliga Strömmingen har tagit. Vad syns på fotografierna?
- ☼ Läs boken Mitt bottenliv – av en ensam axolotl (L. Bondestam) tillsammans med Sago-Räven. (Tema: klimatförändring, minskad artrikedom) En glad, ekologisk och existentiell bok om livet på jorden – det bräckliga, men samtidigt robusta.
- ☼ Läs boken Den gröna revolutionen (av I. Krohn & L. Krohn) tillsammans med Sago-Räven. (Tema: delaktighet och påverkan)
- ☼ Läs boken Hjälp vår jord! (av L. Child) tillsammans med Sago-Räven. En glad, konstruktiv bok med miljötänk. (Tema: återvinning)
- ☼ Läs boken Greta och jättarna (av Tucker, Z. & Persico, Z.) tillsammans med Sago-Räven. (Tema: klimatförändring, påverkan) En bok om att rädda jordklotet, inspirerad av Greta Thunberg.
- ☼ Läs berättelsen Virrigt väder: varför förändras klimatet? (L. Ertrimo) tillsammans med Sago-Räven. (Tema: klimatförändring)
- ☼ Läs boken Pappa, jag och havet (L. Frölander-Ulf) tillsammans med Sago-Räven.
- ☼ Läs boken Nicke Nyfiken planterar ett träd (M. & H.A. Reys) tillsammans med Sago-Räven. En rolig och pedagogisk berättelse om brännande aktuella ämnen: klimatet och miljön. Med 20 konkreta miljötips för hela familjen.
- ☼ Läs boken Här är vi – saker du behöver veta för att leva på jorden (O. Jeffers) tillsammans med Sago-Räven. (Tema: Skapelseberättelse, jorden, rymden)
- ☼ Läs boken Vad händer med jorden? (G. Rottböll) tillsammans med Sago-Räven. En rak, ärlig och mycket viktig bok som tar små barns frågor om miljön på allvar och förklarar varför jorden smutsas ner men också visar tio sätt att göra jorden till en härligare plats att leva på.
- ☼ Läs boken Vad kan det bli? (F. Blank) tillsammans med Sago-Räven. Vad kan det bli? är en bok som vill stimulera de yngsta barnens kreativitet och fantasi genom att visa att någonting som vi betraktar som skräp kan bli någonting nytt och roligt! (Tema: återvinning)
- ☼ Läs boken Sopa - när sophögen försvann (I. Öhman) tillsammans med Sago-Räven. Rolig och lärorik berättelse om varför det är viktigt att sortera sopor. (Tema: sopsortering)
- ☼ Läs boken Bus och Frö på varsin ö (M. Nilsson Thore) tillsammans med Sago-Räven.
- ☼ Läs boken Jinko och det finurliga fröet (C. Rönns) tillsammans med Sago-Räven.
- ☼ Läs boken Efter sista slurken – panta burken (H. Semerson & J. Eivind Hansen) tillsammans med Sago-Räven.
- ☼ Läs boken Annalisa och skräpmonstret (A. Sjöström Hederberg & C. Sellstone) tillsammans med Sago-Räven.
- ☼ Man berättar om daghemmets insikter, idéer och erfarenheter på sociala medier #rävkompisar #kettukaverit

Räv-fakta

Barnets språk- och talförmågor utvecklas när man umgås med barnet, diskuterar med barnet, lyssnar på och svarar barnet. Rim och ramsor, att sjunga, att berätta berättelser och att läsa för barnet stödjer utvecklingen i spädbarns- och lekåldern. Att läsa för barnet stödjer inte bara språk- och talutvecklingen utan även fantasin och förmågan att hantera egna känslor samt skolframgången senare i livet. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/sana-hallussa> (Hakulinen, 2021).

Högläsning hjälper barnet att fantisera. Barnets ordförråd ökar snabbt och är till slut flerfaldigt större än ordförrådet hos ett barn som man inte läser högt för. Enligt studier stärker läsningen barnets senare inlärningsförmågor i skolan. Barnet blir mer självsäkert och klarar sig bättre i grupper än de barn som man inte har läst för. Om man läser en kvällsaga för barnet sover det bättre på natten. Att läsa böcker och berättelser förbättrar konversationskonsten och barnet läser även själv som vuxen. Barnets läshobby främjas även av att det ser att föräldrarna läser. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/sana-hallussa> (Hakulinen, 2021).

Berättelserna väcker även fantasin. Förhållandet till miljön grundar sig inte endast på nära människorelationer i barndo-

men och på att vara verksam i miljön utan även starkt på fantasin. (Cantell-Aarnio-Linnanvuori & Tani, 2020).

I Helsingfors har läskulturen stärkts genom projektet Lukuinto – Läsiver. Genom projektet har man tillsammans med daghemmen och skolorna utvecklat pedagogik baserad på litteratur och lärmiljöer. Mer information om projektet finns här: <https://www.hel.fi/kasvatuksen-ja-koulutuksen-toimiala/lasiver-sv>

Sago-Räven i planerna för småbarnspedagogiken

I småbarnspedagogiken ska rika och varierande texter användas. Personalen ska tillsammans med barnet bekanta sig med barnlitteratur på ett mångsidigt sätt. Barnet ska få höra berättelser och det ska uppmuntras att hitta på egna berättelser. Barnets berättelser, ramsor och verbala budskap ska dokumenteras.

En rofylld tid för diskussioner, läsning och berättelser ger barnet möjlighet att fundera över ords och texters betydelser och att lära sig nya begrepp i olika kontexter. (Planen för småbarnspedagogik i Helsingfors 2019, s. 31)

En rofylld tid för diskussioner, läsning och berättelser ger barnen möjlighet att fundera över ords och texters betydelser och att lära sig nya begrepp i olika kontexter. (Grunderna för planen för småbarnspedagogik 2018, s. 44)

Sago-Räven främjar de globala målen för hållbar utveckling

Genom att utföra Sago-Rävens tassar deltar daghemmet i främjandet av de globala målen för hållbar utveckling. FN:s medlemsländer har kommit överens om en agenda för hållbar utveckling och mål som styr främjandet av hållbar utveckling åren 2016–2030. Det finns sammanlagt 17 mål.

Sago-Rävens tassar har beröringspunkter med flera mål för hållbar utveckling, men det lönar sig att särskilt bekanta sig med mål nummer 14 som är Hav och marina resurser.

Detta mål handlar om att bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt i syfte att uppnå en hållbar utveckling.

Sago-Rävens berättelser har specifikt inspirerats av målens första moment där följande konstateras: Till 2025 förebygga och avsevärt minska alla slags föroreningar i havet, i synnerhet från landbaserad verksamhet, inklusive marint skräp och tillförsel av näringsämnen.

Sago-Rävens berättelse hämtar inspiration även från mål nummer 11 Hållbara städer och samhällen. Det uppmuntrar att senast 2030 tillhandahålla tillgång till säkra, ekonomiskt överkomliga, tillgängliga och hållbara transportsystem för alla. Syftet är att förbättra trafiksäkerheten, särskilt genom att bygga ut kollektivtrafiken, och att särskilt fästa uppmärksamhet vid behoven hos människor i utsatta situationer, kvinnor, barn, personer med funktionsnedsättning samt äldre personer.

Därutöver lönar det sig att titta på mål 4 som berättar om inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet. I detta mål tar man bland annat upp vikten av läs- och skrivfärdigheter.

Räven tipsar: <https://kestavakehitys.fi/sv/agenda2030/mal-14>

Räven tipsar: <https://kestavakehitys.fi/sv/agenda2030/mal-4>

Räven tipsar: <https://kestavakehitys.fi/sv/agenda2030/mal-11>

Med sagolika hälsningar,

Kock-Räven beundrar Fennekens skicklighet

Kock-Räven är en finsmakare som älskar mångsidig vegetarisk mat, nya smakkombinationer och stadsodling. Takträdgårdar, pallkrageodlingar och bärbuskar frodas i rävens händer. Till matlagningen får Kock-Räven inspiration genom att lyssna på andras livshistorier. Den skrattar mycket, är alltid nyfiken på nya recept och vill med sin mat få andra på gott humör.

NYCKELORDEN: #kockräven
#stadsodling #vegetariskmat
#säsongmat #matenstillräcklighet
#mänskligarättigheter #klimatflykting
#kettukaverit #rävkompisar

Kock-Rävens berättelse

Det är ännu en tidig morgon när Kock-Räven vaknar till en ny dag.

- Mmmm, den stretchar sina tassor och stiger upp ur sängen.

Räven klär på sig och tar sin rena kockmössa från en träkrok bredvid sängen. Hatten brukar nog inte vara så här ren, men kvällen innan har räven tillsammans med Skickliga Räven tvättat smutsiga kläder.

Resande Rättan hade gett nya tvättnöter som present till rävarna. På paketet stod det dock av någon anledning "Campingens tvättstuga". Men det gjorde inget, kläderna blev trots det alldeles rena i tvätten.

- Oj, så fin den blev, säger Kock-Räven högt. Den sätter sin vita mössa på sig, stoppar sina tassor i de varma morgontofflorna och går ner för trappan och i riktning mot köket.

- Det är dags för frukost, säger räven med ett leende samtidigt som den klappar på sin mage.

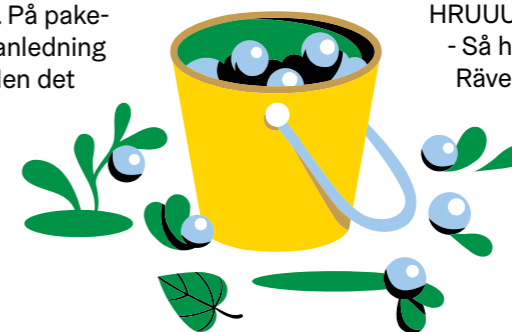
Räven trippar mot kylskåpet och märker att det låter annorlunda än normalt.

HRUUURRÖÖÖ HRÖÖHH...

- Så här lät det inte igår kväll.

Räven öppnar kylskåpet och märker att lampan i kylskåpet inte tänds.

Samtidigt lägger den märke till en vattenpöl på golvet.

- Jag måste genast gå och berätta för Skickliga Rävén, den kan säkert fixa det.

Kock-Rävén undersöker maten som finns i kylskåpet och ser att en del kommer att ruttna bort. Blåbären och tranbärspuddingen i frysfacket håller redan på att smälta.

- De här måste ätas upp nu på morgonen, tänker Kock-Rävén.

- Gröt går väl ihop med blåbär, men grötflingorna tog slut igår. Undrar om jag hinner hämta nya från butiken innan de andra vaknar?

Kock-Rävén rusar iväg och nappar åt sig en stadscykel från cykelstället.

När den trampar på märker den att någon kastar färggranna bollar i luften i en närliggande park.

- Tänk att någon har stigit upp så här tidigt för att öva, tänker Kock-Rävén.

Rävén saktar in och bestämmer sig för att stanna för att beundra bollmästarens övning.

- Vill du prova, frågar den jonglerande rävén samtidigt som bollarna fortsätter att spinna i luften.

- Wow, får jag faktiskt prova, utropar Kock-Rävén.

- Jajamän, jag är förresten Jonglerande Fenneken. Trevligt att träffas!

Fenneken ger bollarna till Kock-Rävén, som börjar kasta dem omkring. Medan Kock-Rävén jonglerar glömmmer den helt bort brådskan och rävorna bekantar sig med varandra.

- Bor du också här i närheten, frågar Kock-Rävén.

- Egentligen ligger mitt hem långt härifrån, suckar Fenneken sorgset. Jag lämnade mitt hem eftersom man inte fick någon skörd från åkrarna. Det fanns inte någon mat kvar.

- Hur är det möjligt, utbrister Kock-Rävén.

- Marken blev så torr och hård att det inte gick att odla något längre. Tidigare kom regnet när det skulle, men av någon anledning ändrades allt. Då tänkte jag att jag måste gå någonstans där det går att odla mat och kom hit där jorden ser bra och lucker ut. Och så packade jag med mina jongleringsbollar. Jonglering är mitt tidsfördriv, säger Fenneken och drar på munnen.

Kock-Rävén förstår att Fenneken inte har något hem och inga vänner här. Den vill hjälpa på något sätt och föreslår en gemensam frukost.

- Jag skulle kunna laga frukost åt dig. Jag har grilltomater, egenplockade blåbär och ekologiska semlor.

Fenneken slickar sig runt munnen och nickar fastän den aldrig har smakat blåbär eller tranbär. Den vill emellertid vara modig och prova på nya smaker.

Tillsammans hämtar de grötflingor och återvänder sedan till rävornas koja där även de andra rävorna lär känna Fenneken. Under frukosten piper Fennekens telefon och den läser meddelandet högt.

"Hej Fenneken, Hoppas allt är väl med dig och att du är i trygghet. Vi har goda nyheter. Vi har hittat på nya sätt att producera mat. Vi har byggt ett litet bevattningssystem och odlar nya växtsorter. Om du får nya vänner på din resa, fråga dem gärna om tips på vad man kan odla i torr mark."

Fenneken slutar läsa meddelandet och frågar:
- Skulle ni kunna hjälpa?

Kock-Rävén's tassar

Med rävén's tassar experimenterar man, utforskar man och sätter igång med att skapa en hållbar framtid. Tassarna består av kreativt tänkande, verkliga fenomen i världen, utforskande av framtider och framtagande av nya lösningar.

Först undersöker man tassarna i nedanstående lista tillsammans med barnen. Därefter väljer man tio tassor som man sedan utför. Man kan anpassa tassarna efter barnens ålder, intressen, funderingar och önskemål. Det tar olika tid att utföra tassarna. Det finns tassor som tar bara några timmar att utföra, medan man kan spendera flera veckor med andra tassor om man så vill.

När man utför tassarna så ska man dokumentera tankegången, diskussionen och verksamheten mångsidigt, och sedan foga in dokumentationen i gruppportfolion.

Kolla tassarna på följande sidor!

ATT UTFORSKA

- ☼ Man diskuterar Kock-Räven berättelse tillsammans. Hurdana tankar, känslor, frågor eller insikter väckte berättelsen? Hur skulle berättelsen kunna fortsätta?
- ☼ Man tar reda på kylskåpets historia: när uppfanns det och hur har man vidareutvecklat det? Hurdana delar består det av? Var tillverkas delarna? Kan kylskåp återvinnas? Hur ser kylskåpen ut i framtiden?
- ☼ Man tar reda på vad matsvinn är för något? Hur uppstår matsvinn? Hur kunde man återanvända maten så att matsvinn inte uppstår?
- ☼ Man undersöker om man kan odla mat i svåra förhållanden: i öknerna, ödemarken, översvämningssområden, hetta eller kyla.
- ☼ Man utreder matens resa från odlingen till tallriken. Man väljer inhemsk och utländsk mat och undersöker hur de hamnat på våra tallrikar. Man undersöker vilken miljöpåverkan olika långa resvägar har. **Räven tipsar:** Man kan sätta upp en teaterpjäs eller ordna en lek där barnen kan prova på olika roller (jordbrukare, torghandlare etc.).

- ☼ Man undersöker skälen till och konsekvenserna av ökenspridningen. Vad har den 17 juni och den 16 oktober med det här att göra? **Räven tipsar:** <https://fn.se/aktuellt/ovriga-nyheter/varldshungerdagen-mer-arbete-kravs-for-att-utrota-hungern/>
- ☼ Man förundrar sig över olika växter och deras olika växtperioder. Man bekantar sig med skörde-säsongskalendern: <https://satokausi.fi/skorde-sasong/>
- ☼ Man undersöker vad flyktingskap är för något. Vad har rent vatten och ren mat med de mänskliga rättigheterna att göra? Vad är klimatflyktingskap?
- ☼ Man bekantar sig med matens miljöpåverkan och gör recept av växtproteiner. **Räven tipsar:** <https://www.wwf.se/mat-och-jordbruk/matkal-kylator/>
- ☼ Man undersöker vatten och dess olika egenskaper. Vad har människan och vattnet med varandra att göra? Var finns det vatten?

ATT LEKA

- ☼ Man sätter upp en teaterpjäs som bygger på berättelsen, med hjälp av till exempel kulisser, rekvisita, sång och lek.
- ☼ Man odlar mat tillsammans och arrangerar en skördefest. Inspiration finns att få på: https://www.leadergute.se/projektstod/miniprojekt_trashed/inspiration/skolträdgård/
- ☼ Man bekantar sig med kockyrket och komponerar en flerrätters meny utav växtproteiner. <https://www.wwf.se/mat-och-jordbruk/kottguiden/protein-fran-vaxtriket/>
- ☼ Man ordnar en grönsaksmarknad med låtsaspengar.
- ☼ Man hittar på nya vegetariska recept och lagar dem tillsammans. Räcker maten?
- ☼ Man lagar framtidens maträtter. Hurdan mat äter vi i framtiden? Hur skulle framtidens råvaror och grönsaker kunna se ut? Vilken färg, form, storlek?
- ☼ Man odlar örter och smakar på dem.
- ☼ Man leker hemleken tillsammans med Kock-Räven.
- ☼ Man bakar något hälsosamt och smaskigt tillsammans. Om det finns en kolonilott eller odlingspallkrage i närheten av daghemmet, skulle man kunna använda skörden därifrån i bakningen? Eller skogens skörd?

ATT GÅ PÅ ÄVENTYR

- ☼ Man gör sig förtrogen med fiskars liv och deltar i strömmingsmarknaden.
- ☼ Man väljer ut tre frukter och tar reda på deras resa till Helsingfors. Var odlas frukterna, hur transporteras de och hur förvaras de? Man räknar ut resornas längder.
- ☼ Man gör en äventyrsutflykt till en närliggande butik och söker efter miljömärken på olika varor. Vilka finns det? **Räven tipsar:** <https://www.kier-ratyskeskus.fi/ymparistokoulu/ekovinkit/ymparistomerkit> ja <https://www.ymparistoosaava.fi/sosiaali-ja-terveysala/index.php?k=22573>
- ☼ Man deltar i Sopmonstrets matsvinnsutmaning: <https://www.sopsamlarmonster.se/mitt-avtryck/sopsamlarmonster/forskola/vuxna/matsvinn.html>
- ☼ Man gör sig förtrogen med de ekologiska produkternas ursprung och tar reda på vilka ekologiska produkter finns i daghemmen.
- ☼ Man gör en äventyrsutflykt till ett jordbruk. Om sträckan är för lång, kan man vid Helsingfors universitets försöksgård i Vik se hur korna släpps ut på sommarbete i maj. Dessutom lönar det sig att bekanta sig med evenemanget Päivä maalla (en dag på landet). **Räven tipsar (på finska):** <https://www2.helsinki.fi/fi/infrastruktuurit/viikin-tutkimustila/tietoa-vierailijoille>
- ☼ Man gör en utflykt till Högholmen och bekantar sig med fennekerna <https://www.korkeasaari.fi/elain/aavikkokettu/#7dca03e9>
- ☼ Man sätter samman en "doftbar" av naturens olika dofter.

ATT TÄNKA PÅ

- ☼ Man funderar över vad närproducerad mat är för något. Vad är mat som är producerad längre bort? Hur skiljer de sig från varandra? Hur märker man att maten är inhemsk?
- ☼ Man funderar på hur man tillsammans med Kock-Räven skulle kunna delta i höstens skördefestvecka och landstemaveckan i mars.
- ☼ Man tar reda på vad hälsosam och ohälsosam mat är för något. Hur påverkar de människan?
- ☼ Man bekantar sig med näringsrekommendationer och med gott bordsskick. Vad är dåligt bordsskick?
- ☼ Man gör sig förtrogen med Fairtrade-märkta produkter. Varför är dessa rättvisa och inte orättvisa? **Räven tipsar:** <https://fairtrade.se/om-fairtrade/det-har-ar-fairtrade/ravaror-och-produkter/bananer/>
- ☼ Man undersöker framtidens matlösningar. Vad är solein och gensax för något?
- ☼ Man bekantar sig med olika länders matkulturer. Man letar efter information om spännande, intressanta och fascinerande matvanor.
- ☼ Man berättar om sina insikter, idéer och erfarenheter på sociala medier #rävkompisar #kettukaverit

Räv-fakta

En kost som är förenlig med hållbar utveckling är ett positivt alternativ ur ett miljöperspektiv: dess näringsvärden är goda, den har sitt ursprung i ett bekant område och den bidrar dessutom till att minska fattigdom. Det kan handla om ett lokalt, säsongsbaserat, ekologiskt och etiskt producerat livsmedel som är fritt från kemikalier. Det kan även vara genetiskt modifierat. (<https://artosalonon.com/kestavan-kehityksen-mukainen-ruoka/> Salonen 2008).

Närmare bestämt kan man enligt Salonen (2008) utvärdera en hållbar kost på följande sätt:

Ekologisk hållbarhet:

- Odlingen utarmar inte marken.
- Odlingen eller produktionsprocessen förorenar inte.
- Djurens förhållanden är arttypiska.
- Maten innehåller inga kemikalier.
- Maten innehåller inga tungmetaller.
- Maten ligger så långt ner i näringskedjan som möjligt.
- Mängden avfall som uppstår i produktionsprocessen är liten och inget miljöfarligt avfall uppstår.
- Förbrukning av förnybar energi i produktionen.

Ekonomisk hållbarhet:

- produkter från lokala producenter
- produkter från små företag
- årstids- eller säsongsbaserad produktion
- energieffektivitet i produktionsätten
- transportkostnadernas andel av produkten är liten
- små mängder förpackningsmaterial som dessutom är återvinningsbara
- genetisk modifiering.

Social hållbarhet:

- Produktionen drivs inte av vinst som grundar sig på underordning och exploatering.
- Producenten får en skälig ersättning.
- Man betalar minst landets minimilön som lön till dem som arbetar på jordbruket.
- Organisationsfriheten förverkligas.
- Trygga arbetsförhållanden ur ett hälsoperspektiv
- Man använder sig inte av barnarbetskraft i produktionen.
- Matens näringsvärden är goda, den främjar hälsan.
- Konsumenten känner till produktens ursprung.

Kock-Rävens småbarnspedagogiska plan

Syftet med matfostran är att främja ett positivt förhållningssätt till mat och ätande samt stödja mångsidiga och hälsosamma matvanor. Barnen handleds att äta självständigt, mångsidigt och tillräckligt. De dagliga måltiderna ska avnjutas i en lugn atmosfär och barnen ska få lära sig gott bordsskick, att ge matro och att äta tillsammans. Med hjälp av olika sinnen och genom att noga studera maten bekantar man sig med maträtter, deras ursprung, utseende, sammansättning och smak. Samtal, sagor och sånger om mat utvecklar barnens ordförråd angående mat. (Grunderna för planen för småbarnspedagogik 2018, s. 51)

Barnen ska handledas att värda naturen och dess växter och djur. Tanken med miljöfostran är att barnen ska tillägna sig en hållbar livsstil och öva färdigheter som den förutsätter. Sådana färdigheter är bland annat att inte skräpa ned i samband med utflykter, att lära sig måttlighet och sparsamhet, att förhålla sig ansvarsfullt i samband med måltider, att spara energi och att minska avfallet genom till exempel återvinning, reparation av föremål och återanvändning. Samtidigt ska barnen handledas att fästa uppmärksamhet vid konsekvenserna av olika handlingar. (Grunderna för planen för småbarnspedagogik 2018, s. 49)

Kock-Räven främjar de globala målen för hållbar utveckling

Genom att utföra Kock-Rävens tassar deltar daghemmet i främjandet av de globala målen för hållbar utveckling. FN:s medlemsländer har kommit överens om en agenda för hållbar utveckling och mål som styr främjandet av hållbar utveckling åren 2016–2030. Det finns sammanlagt 17 mål. Kock-Rävens tassar har koppling till flera mål för hållbar utveckling, men det lönar sig att särskilt bekanta sig med mål nummer 2, som är ingen hunger.

I detta mål uppmuntrar man alla världens länder att avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning, uppnå en bättre kosthållning och främja ett hållbart jordbruk. Och det finns mycket att göra. Målsättningarna innebär bland annat att man utvecklar sådana jordbruksmetoder som ökar produktiviteten och bidrar till att upprätthålla ekosystemen. Därutöver stärker man förmågan att anpassa sig till klimatförändringar, extrema väderförhållanden, torka och översvämning. <https://kestavakehitys.fi/sv/agenda2030/mal-2>

Smarriga stunder med Kock-Räven!

Visa Räv och det gamla äppelträdet

Visa Räv gillar att fundera, tänka och förundras. Den tycker att många vanliga saker är fascinerande och speciella. Senast igår funderade den över hur myrorna hittar tillbaka till sin myrstack, om ugglorna är lyckliga och hur jag blev just jag. Visa Räv lyssnar på sina egna tankar och har gemensamt tänkande som hobby. Den har även lagt märke till att det under lekar föds nya tankar som är roliga att diskutera. Räv har även kommit underfund om att man förstår mer tillsammans för då hör man också andras tankar. Genom gemensamma funderingar utvecklas tänkandet, förmågan att klä sina tankar i ord samt förmågan att lyssna.

NYCKELORDEN: #tankesätt #hållbarhet
#klokarelivsstil #medvetenhet #reflektion
#dialog #filosofiupporstran #rävtankesmedja
#rävkompisar

Visa Rävns berättelse

Hösten har kommit. Visa Räv står på tröskeln till ytterdörren i rävkojan och tittar upp mot himlen. Det regnar ute och det har bildats gyttjepölar på gården.

- Det här blir en rolig dag! tänker räv ivrigt.

Den klär på sig galonbyxorna och regnjackan och låter sina fötter glida in i gummistövlarna. Räv springer ut och hoppar i den första gyttjepölen så att vattnet skvättar.

Mitt i vattenleken lyfter räv sin blick upp mot himlen och ser fundersam ut.

- Vattnet strömmar alltså ner, men hur har det hamnat där uppe? funderar den.

- Är det någon som för vattnet dit upp och sedan håller ner det?

- Och hur förvaras vattnet där uppe innan det hålls ner? Bump!

Ett äpple faller ner bredvid räv, som vaknar upp ur sina tankar. Räv stirrar först på den läckra frukten och sedan på trädet med hundratals äpplen om inte mer. Den får också syn på Resande Råtten, som stånkar av ansträngning: råtten drar och sliter i en ryggsäck som inte rör på sig alls.

- Jassåå, bästa råtten har nog plockat för många äpplen – mer än den behöver – och nu är ryggsäcken för tung. Undrar varför råtten vill ha mer äpplen än vad den behöver? funderar räv.

Räven går närmare det nedfallna äpplet och sätter tänderna i det.

- Mmm, gott! säger räven

högt.

- Hur blir äpplen så här saftiga? Och hur får de sin färg, funderar räven. Det här måste jag fundera mer på med mina kompisar.

Samtidigt kommer Visa Räven ihåg en historia om ett gammalt äppelträd som dess morfar berättat. Morfar-Räven hade hittat ett äppelträd i utkanten av en koloniträdgård. Äppelträdet hade sett hängigt ut och inga äpplen växte i det. Morfar hade undersökt trädet närmare och undrat över varför det var i så dåligt skick. Just då hade Bussiga Biet kommit flygande och surrat runt Morfar-Räven och äppelträdet. Bussiga Biet hade landat bredvid morfar och berättat att äppelträdet mådde illa eftersom inget bi hade hunnit pollinera trädets blommor. Enligt Bussiga Biet behöver äppelträdets blommor pollen för att förvandlas till äpplen. I området fanns det så få bin att de inte hade hunnit besöka alla äppelträd.

Morfar hade börjat tycka synd om det hängiga äppelträdet och hade beslutat sig för att hjälpa.

- Vi hittar säkert en lösning, hade den sagt.

Bump!

Visa Räven studsar till på nytt när ett ytterligare äpple faller ner från trädet.

- Undrar om jag skulle kunna hitta det där äppelträdet som morfar berättade om, funderar räven.

Visa Räven störtar in i rävkojan och undersöker morfars gamla fotografier. När den bläddrar igenom fotoalbumet hittar den en svartvit bild på mittuppslaget där det står "Äppelvägen 87" längst ner. På bilden finns ett äppelträd och bredvid det en sten som har en lustig form. Visa Räven blir ivrig av ledtråden. Den letar efter mer information på internet och hittar ett ställe som kunde passa in i beskrivningen. Äppelvägen ligger i Marudden i Helsingfors.

Visa Räven beger sig för att leta efter det där stället. Den cyklar till metrostationen och hoppar in i en metrovagn. Räven kommer ihåg att morfar hade berättat att det inte fanns någon metro i morfars barndom.

- Undrar om man då var tvungen att cykla överallt? Under metroresan funderar räven även på hurdana fordon man kommer att ha i framtiden.

Räven anländer till Östra Centrum och bestämmer sig för att gå till Maruddens koloniträdgård. Den passerar en massa små stugor och går mot utkanten av trädgården. Räven går sicksack tills den ser ett träd som påminner om trädet på morfars fotografi.

- Åååh, den där stenen vid foten av äppelträdet känner jag igen från morfars fotografi. Det måste vara samma träd!

Räven fylls av ett så stort lyckorus att den får lust att krama trädet.

- Hur kan det här trädet fortfarande må så här bra! Hur hjälpte Morfar-Räven och Bussiga Biet äppelträdet?

- Det måste jag ta reda på! De andra rävarna kan säkert hjälpa mig att lösa denna gåta. Med den informationen kunde vi även hjälpa äppelträden i närheten av rävkojan att blomstra.

- Mot rävkojan alltså!

Visa Rävns tassar

Med rävens tassor experimenterar man, utforskar man och sätter igång med att skapa en hållbar framtid. Tassarna består av kreativt tänkande, verkliga fenomen i världen, utforskande av framtider och framtagande av nya lösningar.

Först undersöker man tassarna i nedanstående lista tillsammans med barnen. Därefter väljer man tio tassor som man sedan utför. Man kan anpassa tassarna efter barnens ålder, intressen, funderingar och önskemål. Det tar olika tid att utföra tassarna. Det finns tassor som tar bara några timmar att utföra, medan man kan spendera flera veckor med andra tassor om man så vill.

När man utför tassarna så ska man dokumentera tankegången, diskussionen och verksamheten mångsidigt, och sedan foga in dokumentationen i grupportfolion.

I Visa Rävns tassor står s.k. tankesmedjor i centrum. Med tankesmedja avses stunder då man ägnar sig åt gemensamt tänkande. Under en tankesmedja utvecklas förmågan att tänka själv, att klä sina tankar i ord och att lyssna på andra. Som tema för en rävtankesmedja lönar det sig att välja något som intresserar barnen och som man sedan gemensamt reflekterar över och diskuterar. Att spontant välja ett tema för rävtankesmedjan kanske inte lyckas, men då finns det färdiga alternativ bland tassarna. Ett lugnt utrymme och att idéerna ritas på ett gemensamt papper hjälper barnen att koncentrera sig. Det gemensamma tänkandet behöver inte innebära att man sitter stilla utan att man exempelvis ritat eller modellerat samtidigt. I samband med genomgången av barnens tankar diskuterar man och lyssnar på varandra. Slutligen funderar man vilka insikter man fått och hur det kändes att "tänka tillsammans".

Kolla tassarna på följande sidor!

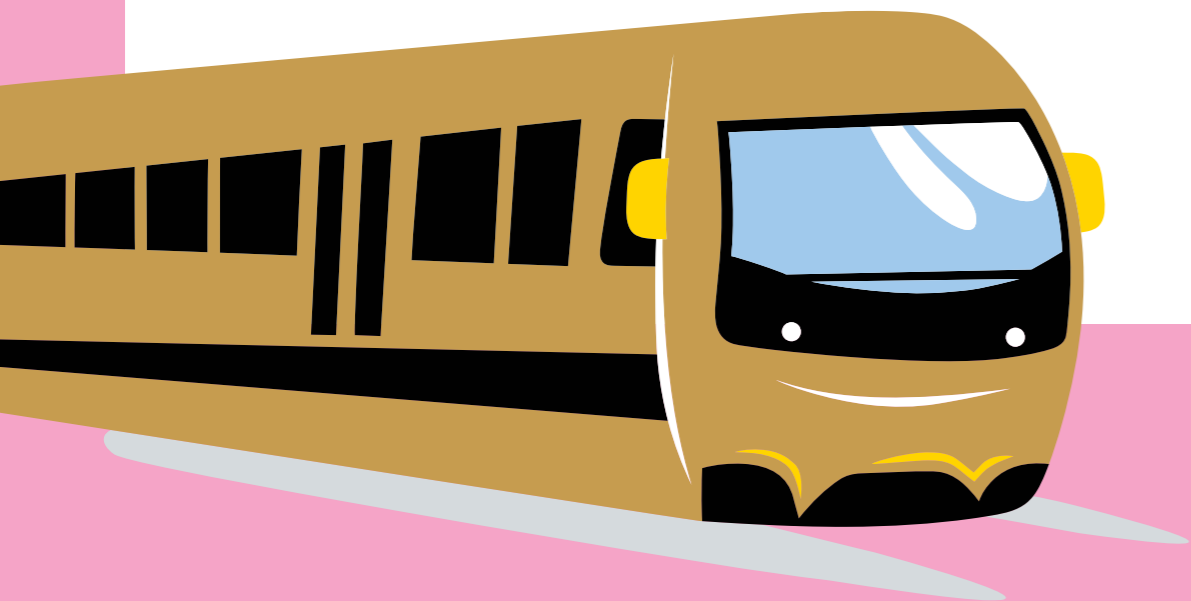

ATT UTFORSKA

- Man diskuterar tillsammans om Visa Rävns berättelse. Hurdana tankar, känslor, frågor eller insikter väckte den? Hur skulle berättelsen kunna fortsätta? Hur fick Morfar-Räven äppelträdet att blomstra än idag?
- Morfar-Räven lärde känna Bussiga Biet. Hur har Biet kunna hjälpa äppelträdet? Vad har bin, blommor och äpplen med varandra att göra? Man undersöker korspollinering, pollen och binas liv.
- Man gör en illustration, en animation, en serie eller något liknande om biets dag. Vad sysslar ett bi med på dagarna? Vad har nektar med bin att göra?
- Man undersöker äppelträd. Hurdana förändringar sker det i trädet under olika årstider? Man gör äppelträdskonst av förändringarna.
- Man deltar i veckan för barnens rättigheter. Man bekantar sig tillsammans med temat och med materialbanken. **Räven tipsar:** <https://www.lapsenoikeudet.fi/sv/kampanj/veckan-for-barnets-rattigheter/>
- Man gör sig förtrogen med vattnets kretslopp. Hur skulle ni förklara för Visa Rävnen hur vattnet först tar sig upp och sedan ned. Hur skulle man kunna göra vattnets kretslopp synligt?
- Man gör upp spelregler för en lyckad diskussion. Stiftelsen Dialogpaus har gjort upp spelregler för vuxna för att möjliggöra en konstruktiv diskussion: <https://www.dialogpaus.fi/verktug/spelreglerna-for-en-konstruktiv-diskussion-2/> Hur skulle de se ut efter att barnen funderat tillsammans och satt sin stämpel på dem?

ATT LEKA OCH BEGE SIG PÅ ÄVENTYR

- Man ordnar en dag för mor- och farföräldrar och diskuterar teman som barnen tycker är viktiga. Man förverkligar ett "insikternas äppelträd" utifrån diskussionerna.
- Man undersöker webbsidan där Visa Rävnen fick tips om hur den hittar äppelträdet: <https://www.helsinkiviva.fi/search/?search=omenapuu>
- Samtidigt kan man välja bilder från olika delar av Helsingfors och studera det förgångna och nuet. Hur har platserna förändrats?
- Man sätter upp en teaterpjäs som bygger på Visa Rävns berättelse, med hjälp av till exempel kulisser, rekvisita, sång och lek.
- Man skapar tillsammans Bussiga Biet på daghemmets gård! Av vilket material skulle den kunna göras? Är det ett litet bi, ett medelstort bi eller ett jättebi?
- Man hittar på en ny lek där Bussiga Biet figurerar.

ATT TÄNKA PÅ

- Man funderar över varför Resande Rättan hade plockat så många äpplen att den inte orkade bära rygsäcken. Var den hungrig? Eller girig? Eller plockade den äpplen för någon annan? Vad ska den måne göra med äpplena?
- Rävtankesmedja – Man ordnar en lugn stund för gemensamt tänkande med eget tema eller temat "vänskap".
- Visa Rävnen hittade äppelträdet i Maruddens kolonitradgård. I närheten av den finns Vänskapens park. Vad är vänskap? Hur vet man att någon är en vän? Hur uppstår vänskap? Kan vänskapen ta slut? Vad är vänskapens motsats? Kan vänskapen stärkas? Är en kompis samma sak som en vän? Vilka kompisfärdigheter känner du till?
- Rävtankesmedja – Man ordnar en lugn stund för gemensamt tänkande med eget tema eller temat "omsorg".
- Hurdana tankar väcker ordet omsorg? Morfar-Rävnen ville ta hand om äppelträdet även om den hade kunnat lämna det oskött. Varför ville den ta hand om trädet? Vad betyder omsorg? Vad är motsatsen till omsorg? Kan du komma på människor, djur eller föremål som du vill ta speciellt väl hand om?
- Rävtankesmedja – Man ordnar en lugn stund för gemensamt tänkande med eget tema eller temat "djur".
- Vilka tankar väcker ordet "djur"? Vilka djur har ni sett? Eller rört? Kan man tala med djur? Kan djur tala? Hur kan djuren berätta vad de känner? Hur kan människor ta hand om djur? Hur kan djur ta hand om människor?
- Rävtankesmedja – Man ordnar en lugn stund för gemensamt tänkande med eget tema eller temat "vishet".
- Vilka tankar väcker ordet "vishet"? Vad betyder vishet? Vad är motsatsen till vishet? Känner eller vet du visa människor eller djur? Kan visheten ökas eller fostras fram på något sätt?
- Rävtankesmedja – Man ordnar en rofylld stund för gemensamt tänkande med ett eget tema eller temat "lycka".
- Vilka tankar väcker ordet "lycka"? Vad är motsatsen till lycka? Kan man se när en människa är lycklig? Eller ledsen? Kan man se om ett djur är lyckligt? Kan djur också vara ledsna? Hur kan man leva ett lyckligt liv?
- Rävtankesmedja – Man ordnar en lugn stund för gemensamt tänkande med eget tema eller temat "framtid".
- Vad betyder "framtid"? När börjar framtiden? Är det något som är annorlunda i framtiden jämfört med nuet? Kan man påverka framtiden? Hur kunde daghemmets gård se ut i framtiden? Eller maten på daghemmet? Eller framtidens leksaker?
- Man berättar om sina idéer, erfarenheter och insikter på sociala medier #kettukaverit #rävkompisar

Räv-fakta

75 procent av odlingsväxterna är beroende av insektspollination. Antalet insektpollinerare i världen har dock minskat i en oroväckande takt. Anledningen är att insekternas livsmiljöer försvinner. Andra orsaker är användningen av insektgifter, spridningen av främmande arter och klimatförändringen. (YLE, Pölyttäjien määrä on romahtanut ja siitä voi tulla ihmiskunnan kohtalonkysymys).

Pedagogiskt filosoferande med barn och unga kännetecknas av att det är jordnära. Deltagarna får ställa frågor och reflektera över viktiga teman i en lugn atmosfär – de handleds till att lyssna noggrant på varandra. Man fördjupar sig i grundläggande frågor som är gemensamma för mänskligheten allt medan man följer principerna för en god diskussionskultur. Huvudsyftet med filosoferandet är att utveckla barnens tanke- och diskussionsfärdigheter, stärka gruppens sociala samhörighet, erbjuda en dialogisk utgångspunkt för moralfostran och stödja barnen i deras strävan att bilda sig en egen världsåskådning. (Tomperi & Juuso, 2014, fri översättning).

En dialog behöver inte leda till en lösning. Att lyssna och berätta om olika perspektiv är lika värdefullt som att hitta en lösning och berikar därmed samtalet. (Laine & Nukari, 2021).

Diskussionsövningar handlar inte endast om att främja rationalitet, utan de har också långtgående socioemotionella och moraliska dimensioner. Genom att barnen övar på att lyssna på andra, respekterar motsatta åsikter och inser vikten av grupprocessen får de upplevelser som bekräftar att individen är begränsad och att vi alla är samhälleliga varelser som är beroende av varandra. Den pedagogiska filosofin har också en betydande allmänbildande uppgift och fullbordar fostran. Utmärkande är att man förhåller sig seriöst till barnens och ungas strävan efter att hitta mening av olika slag i sina liv. (Tomperi & Juuso, 2014, fri översättning).

Barnet ska handledas till att bilda egna åsikter och förhålla sig kritiskt till rådande tanke- och handlingsmönster samt att handla på etiskt hållbara sätt. (Grunderna för planen för småbarnspedagogik 2018, s. 23)

Bland annat i Sverige upptäckte man under en treårig undersökning som omfattade barn och unga i åldern 5–16 år att de som fick öva sig i filosofiska diskussioner också gjorde framsteg i samarbets- och interaktionsfärdigheter: de kunde bilda egna uppfattningar på basis av de andra deltagarnas åsikter, men även bedöma framförda argument kritiskt. Utöver förmågan att processa verbal information stärktes även förmågan att uttrycka sig icke-verbalt och tolka icke-verbal kommunikation, såsom kroppsprörelser och blickar. (Hirvonen et al., 2018, s. 8, fri översättning)

Visa Rävén i planerna för småbarnspedagogiken

Förmågan att tänka och lära sig utvecklas genom kommunikation och reflektion med andra människor och den närmaste omgivningen. Förmågan skapar förutsättningar för utvecklingen av andra kompetenser och livslångt lärande. Den småbarnspedagogiska verksamheten ska lägga grunden för ett kreativt och kritiskt tänkande som är en förutsättning för att söka och strukturera information och skapa ny kunskap. (Planen för småbarnspedagogik i Helsingfors 2019, s. 14)

Barnet ska uppmuntras att ställa frågor och ifrågasätta. Barnet och de vuxna gläder sig över framgångar tillsammans och barnen lär sig att uppmuntra varandra. (Planen för småbarnspedagogik i Helsingfors 2019, s. 14)

Småbarnspedagogiken värdesätter bildning. Det synliggörs i det sätt på vilket var och en ser på sig själv, på andra människor, på sin omgivning och på kunskap samt i sättet och viljan att göra rätt. Personalen ska vägleda barnen att handla i enlighet med värdegrunden och att diskutera värderingar och ideal. (Grunderna för planen för småbarnspedagogik 2018, s. 21) Barnen har rätt att uttrycka sig, sina tankar och åsikter samt bli förstådda utgående från sina egna förutsättningar att kommunicera och uttrycka sig. (Grunderna för planen för småbarnspedagogik 2018, s. 21)

Utöver det förflutna och nutiden är det viktigt att fundera över framtiden och hur vi kan påverka och bidra till en hållbar framtid. Det kan man göra till exempel i samband med att man planerar lekar med tanke på den kommande årstiden eller då man planerar den egna lärmiljön. Tillsammans med barngruppen kan man till exempel bygga framtida fantasivärldar eller reflektera kring framtiden utgående från yrken som intresserar barnen. (Planen för småbarnspedagogik i Helsingfors 2019, s. 34)

Visa Rävén främjar de globala målen för hållbar utveckling

Genom att utföra Visa Rävén's tassar deltar daghemmet i att främja de globala målen för hållbar utveckling. FN:s medlemsländer har kommit överens om en agenda för hållbar utveckling och mål som styr främjandet av hållbar utveckling åren 2016–2030. Det finns sammanlagt 17 mål.

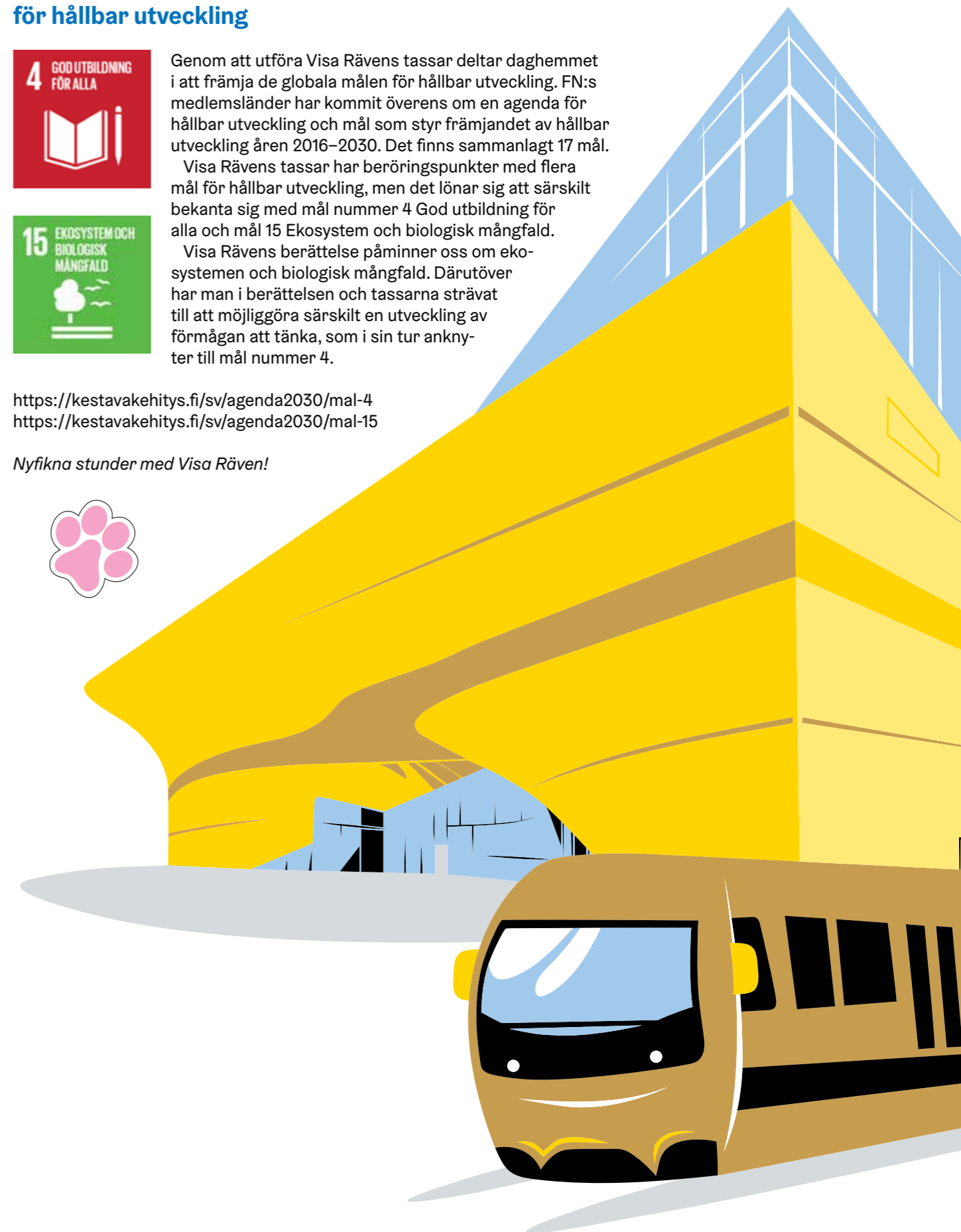
Visa Rävén's tassar har beröringspunkter med flera mål för hållbar utveckling, men det lönar sig att särskilt bekanta sig med mål nummer 4 God utbildning för alla och mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald.

Visa Rävén's berättelse påminner oss om ekosystemen och biologisk mångfald. Därutöver har man i berättelsen och tassarna strävat till att möjliggöra särskilt en utveckling av förmågan att tänka, som i sin tur anknyter till mål nummer 4.

<https://kestavakehitys.fi/sv/agenda2030/mal-4>
<https://kestavakehitys.fi/sv/agenda2030/mal-15>

Nyfikna stunder med Visa Rävén!

Konstnärliga Rävens födelsedagskalas vid klubbkojan

Konstnärliga Rävnen blir lätt ivrig och älskar att skapa nytt. Den provar på modigt, låter sin pensel ”dansa” och tonerna ljuda. För den innebär konst experiment, inspiration och synliggörande av själens innersta skrymslen. I Konstnärliga Rävens konstverk syns dess intressen: fester, natur och framtiden. Enligt Konstnärliga Rävnen är alla en konstnär, eftersom alla kan skapa något nytt. I Konstnärliga Rävens sällskap lämnar man positiva spår efter sig i världen genom att leka, förundras och skoja.

NYCKELORDEN: #konst #inspiration #förundran #inlevelse #fascination #betydelser #kettukaverit #rävkompisar

Konstnärliga Rävens berättelse

Räv-kojans andra våning är klar och Konstnärliga Rävnen föreslår en gemensam utflyktsdag. Rävarna bestämmer sig för att cykla till en närliggande strand och njuta av den varma sommardagen. Resan löper smidigt och rävarna låser fast sina cyklar i cykelstället.

På stranden spelas det samba. Havet glittrar och solen gassar.

- Jag går till vattnet, hojtar Konstnärliga Rävnen till de andra.

- Vilken tur att jag har solkräm och kom ihåg min slokhatt, säger Konstnärliga Rävnen ivrigt.

Konstnärliga Rävnen gräver i sanden med en liten spade, gör en stor sandhög och väter sandhögen

med havsvatten. Därefter börjar den forma sanden. Utöver spaden har den en liten trästicka och en träskek. Med dem går det att skapa detaljer i sandkonstverket.

De andra rävarna befinner sig en bit bort från Konstnärliga Rävnen. En slappar under ett parasoll, en ligger i en säckstol och en lyfter vikter på utegymmet.

Sago-Rävnen och Kock-Rävnen står och pratar vid minigolfbanan.

- Har du redan hunnit skaffa en födelsedagspresent till Konstnärliga Rävnen, frågar Sago-Rävnen.

- När är dess födelsedag? undrar Kock-Rävnen.

- I övermorgon, svarar Sago-Rävnen.

- I övermorgon! Jag har helt glömt bort det.

Hur vore det med en gemensam present? frågar Kock-Räven.

Rävarna tar sig runt golfbanan och kallar sedan på de andra rävarna för att gemensamt planera födelsedagspresenten.

- Jag har tänkt köpa en badanka åt Konstnärliga Räven, avslöjar Uppfinnar-Räven.

- Och jag har tänkt ge den nya färgkritor, berättar Skickliga Räven.

- Jag ska köpa ett ritblock åt den, säger Vandrande Räven sist.

Visa Räven ser fundersam ut.

- Men tänk om vi inte köper något alls, föreslår Visa Räven.

Sorlet avtar. De andra tittar förvånat på Visa Räven.

- Tänk om vi skulle ge Konstnärliga Räven något mycket bättre än en sak som man ska köpa? Sådant som man inte får i butiken, fortsätter Visa Räven.

- Jag förstår inte riktigt, säger Kock-Räven.

- Du skulle ju kunna laga en fin middag åt Konstnärliga Räven.

Kock-Räven lyser upp av tanken, medan de andra kläcker fler idéer.

- Hmm, jag skulle kunna skriva en födelsedagsdikt, säger Sago-Räven.

- Och jag skulle kunna planera en upplevelserik äventyrsstig åt den, utbrister Vandrande Räven full av iver.

- Jag skulle kunna ge en lektion i att laga trasiga leksaker, föreslår Skickliga Räven.

Rävarna funderar för fullt på födelsedagspresenten och godsaker, men tystnar när de märker att Konstnärliga Räven är på väg upp från stranden.

- Sch, säger rävarna till varandra.

Konstnärliga Räven gör dem strax därpå sällskap och presenterar en ny blåklädd vän som den precis har träffat nere vid stranden.

- Hej alla, det här är Nova. Jag bjöd in den till mitt födelsedagskalas.

- Så trevligt, välkommen till kalaset! säger Skickliga Räven på allas vägnar.

Om två dagar är det dags för Konstnärliga Rävens födelsedagskalas. I räv-kojans trädgård har man hängt upp ljusgirlander, som bildar bågar och en liten scen har byggts i ett hörn i trädgården.

Kock-Räven dukar fram olika delikatesser på ett bord, när dörrklockan ringer för första gången.

- Ding dång!

Den första som anländer är Grå Måsen, och därefter kommer Nova. Snart anländer även Fenneken, Guldbaggen och rävarnas övriga vänner.

Ding dång, ding dång, ding dång!!!

- Vem kan det ännu vara? funderar Konstnärliga Räven och öppnar dörren. Ser man på! Det är Resande Rättan!

- Här är blommor till dig, gratulerar! Konstnärliga Räven tackar för blomketten som fortfarande har lite mylla på.

- Hmm, de här blommorna ser exakt ut som de i grannens rabatt, funderar räven för sig själv.

- Jihuu, ett bord med godsaker, här kommer jag! ropar rättan glatt och smyger sedan in till festen.

Konstnärliga Räven får presenter hela kvällen lång i form av dikter, sånger och cirkuskonster. Kvällens sista present är från Nova, som ler finurligt. Nova älskar äventyr och vill ge ett annorlunda äventyr som gåva till Konstnärliga Räven. Novas gåva är en ritning. Högst upp på ritningen står det "Bygginstruktioner för framtidsglasögon".

- Kan man på riktigt se in i framtiden med de här? frågar Konstnärliga Räven.

- Jajamänsan, man kan se olika slags framtider, säger Nova.

- Ska vi inte sätta igång med detsamma! utbrister Uppfinnar-Räven någonstans i bakgrunden.

Konstnärliga Rävens tassor

Med rävens tassor känner man på, utforskar man och sätter igång med att skapa en hållbar framtid. Tassarna består av kreativt tänkande, verkliga fenomen i världen, utforskande av framtider och framtagande av nya lösningar.

Först undersöker man tassarna i nedanstående lista tillsammans med barnen. Därefter väljer man tio tassor som man utför. Man kan anpassa tassarna efter barnens ålder, intressen, funderingar och önskemål. Det tar olika tid att utföra tassarna. Det finns tassor som tar bara några timmar att utföra, medan man kan spendera flera veckor med andra tassor om man så vill.

När man utför tassarna så ska man dokumentera tankegången, diskussionen och verksamheten mångsidigt, och sedan foga in dokumentationen i grupportfolion.

Kolla tassarna på följande sidor!

ATT UTFORSKA

- ☼ Man diskuterar om Konstnärliga Rävns berättelse tillsammans. Hurdana tankar, känslor, frågor eller insikter väckte berättelsen? Hur skulle berättelsen kunna fortsätta?
- ☼ Man gör en uppföljare till Konstnärliga Rävns berättelse i form av skuggteater.
- ☼ Man planerar och skapar en installation med temat "räv". Hmm, vad är installationskonst egentligen för något?
- ☼ Man gör egna gatukritor av äggskal och skapar konst med dem. **Räven tipsar (anvisningar på finska):** https://www.aalto.fi/sites/g/files/flghsv161/files/2021-08/Katuliidut_kokeile%20kotona.pdf
- ☼ Man planerar danskartor. På kartorna ritar man gemensamt överenskomna symboler. Exempelvis så att en pil betyder ett steg framåt och en cirkel står för en kullerbytta. Alla planerar en egen dans och ritar en karta över dansrörelserna. Man kan även prova på en väns danskarta.

ATT LEKA

- ☼ Man sätter upp en teaterpjäs som bygger på Konstnärliga Rävns berättelse, med hjälp av till exempel kulisser, rekvisita, sång och lek.
- ☼ Man skapar sand-, snö- eller iskonstverk tillsammans med Konstnärliga Rävnen.
- ☼ Man planerar en rävpjäs och framför den för vårdnadshavarna.
- ☼ Man "koreograferar" och framför en rävdans tillsammans.
- ☼ Man gör en eller flera handdockor.
- ☼ Man "komponerar" en födelsedagssång så att man hittar på egna ord, egna instrument och ett eget arrangemang.
- ☼ Man skapar ett gatukonstverk tillsammans med Konstnärliga Rävnen.
- ☼ Man provar på bärkonst. Man kan göra bärkonst av blåbär, lingon – eller av vilka bär som helst.
- ☼ Man planerar en egen tass och gör det man känner för.
- ☼ Man hittar på en ny lek tillsammans med Konstnärliga Rävnen.
- ☼ Man skapar isdekorationer med hjälp av naturmaterial. Hur skulle till exempel en kotte i en boll av is eller rönnbär inuti en "tegelsten" av is se ut?
- ☼ Man skapar iskonstverk och målar dem med miljövänlig vattenfärg.

ATT GÅ PÅ ÄVENTYR

- ☼ Alla gör framtidsglasögon åt sig själva och tittar hur framtiden ser ut genom dem. Glasögonen kan varaurdana som helst. Det lönar sig att ordna en gemensam tittstund och diskutera med barnen urdana framtidsscenarioer de "ser".
- ☼ Man bollar idéer och gör en gemensam utflyktsvimpel för gruppen. Vimpeln kan man ta med på skogsutflykter. Ni kan använda de tekniker och material som intresserar just er grupp.
- ☼ Man undersöker gatukonst och besöker ett utflyktsmål där det finns gatukonst. Man diskuterar de tankar som gatukonsten väcker. **Räven tipsar:** <https://www.helsinkiurbanart.com/>
- ☼ Man tar konstnärstillbehör med sig och går ut i skogen, där man arbetar med en utvald teknik (t.ex. kol, vax- eller träkritor, vattenfärg, lera).
- ☼ Man besöker en plats med offentlig konst. <https://www.hamhelsinki.fi/sv/offentlig-konst/> **Räven tipsar:** Den här tassen kan med fördel göras till en del av kulturstigen för småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen: <https://helsinkioppii.hel.fi/sv/larande/kulturstigarna/>
- ☼ Man går på en teaterföreläsning och diskuterar de tankar den väckte. **Räven tipsar:** Den här tassen kan med fördel göras till en del av kulturstigen för småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen: <https://helsinkioppii.hel.fi/sv/larande/kulturstigarna/>

ATT TÄNKA PÅ

- ☼ Man diskuterar om födelsedagar och deras betydelse. Man funderar på icke-materiella födelsedagspresenter och skriver upp dem på ett papper. Man reflekterar över hur det känns att ge och få en icke-materiell present.
- ☼ Man "anlägger" framtidens trädgård tillsammans. Hurdana växter finns det där? Har de några speciella egenskaper? Om du vore ett frö, hurdan växt skulle du bli?
- ☼ Barnen berättar en historia om utvalda rävar och/eller rävkompisar. Historien spelas in och ljudredigeras till exempelvis ett hörspel.
- ☼ Man skapar ett naturkonstverk som också berättar något viktigt för förbipasserande.
- ☼ Man berättar om sina idéer, erfarenheter och insikter på sociala medier #kettukaverit #rävkompisar

Räv-fakta

Viktiga pedagogiska utgångspunkter för den konstbaserade miljöfostran är att väcka individens miljö-känslighet och ge personliga erfarenheter. Därutöver har den sociala samhörigheten en central betydelse. (Cantell, Aarnio-Linnanvuori & Tani, 2020, s. 163).

Konstens syfte är att väcka känslor och beröra. Konsten kan främja en helhetsbetonad upplevelse av samhörighet och sammanflätning inte endast med naturen och medvarelser utan även med en själv och naturen inuti en (Lehtonen 2020, s. 177. Fri översättning). Konsten kan synliggöra eller sätta ord på erfarenheter som är svåra att tala om. Genom att skapa konst kan man även få tröst och uppleva medkänsla och empati. (Lehtonen 2020, s. 177).

Framtidsmedvetande är en förmåga där konst spelar en betydande roll. Tack vare konst kan man föreställa sig alternativa världar. Det är viktigt att skapa en atmosfär som uppmuntrar till att testa och experimentera. I ett konstpedagogiskt perspektiv ställs konstupplevelsen som mötesplats i centrum (Pääjoki 2004. Fri översättning): andras tankar ger en möjlighet att se sig själv i ett nytt ljus. Genom att stärka framtidsmedvetenheten stödjer man den transformativa inläringen, som har förändring som mål och som leder till att normer, roller, identiteter och tankar om vad som är "normalt" ifrågasätts (Lehtonen, Salonen & Cantell, 2018).

De senaste åren har de arbetsmetoder som är typiska för teater och drama tillämpats inom klimat- och miljöfostran, dvs. i teaterproduktioner, forskning

och undervisning. (Cantell, Aarnio-Linnanvuori, Tani 2020, s. 167. Fri översättning) Betydelsen av det s.k. gröna dramat ligger bland annat i att det kan hjälpa en att inse vilka miljörelaterade värderingar man har och vilka faktorer som påverkar dessa. (Hiltunen & Konivuori, 2015. Fri översättning) Med hjälp av drama har man samlat konstbaserade forskningsdata och tillsammans med barn, unga och vuxna förverkligat projekt i form av föreställningar som tar upp klimat- och framtidsfostran som tema (Lehtonen, 2015).

Dans och andra kroppsliga uttrycksformer har även använts för att undersöka miljöteman med konstens medel och i miljöfostran (Foster, 2016).

Med hjälp av konst är det möjligt att utnyttja känslor, kreativitet och kroppslighet samt elevernas kreativa energi och fantasi i inläringen, medan man med hjälp av drama kan leva in sig i olika roller, öva på problemlösning i fiktionens värld och uppleva empati. (Lehtonen, 2020).

Konstnärliga Rävén i planerna för småbarnspedagogiken

Småbarnspedagogiken har som uppdrag att på ett målinriktat sätt stödja utvecklingen av barnens musikaliska, visuella, verbala och kroppsliga uttrycksförmåga och att låta barnen bekanta sig med kulturarvet och olika konstarter. Barn uttrycker sig ofta på ett helhetsbetonat sätt och kombinerar olika uttrycksformer på ett kreativt sätt. Att uppleva och uttrycka konst främjar barnens förutsättningar för lärande, deras sociala färdigheter, positiva självbild

och förmåga att förstå och strukturera sin omvärld. (Grunderna för planen för småbarnspedagogik 2018, s. 44-45)

Barnet ska ges möjligheter att njuta av att skapa bilder och få estetiska upplevelser och erfarenheter av konst. Barnet ska träna sitt visuella tänkande och sin förmåga att iaktta och tolka bilder genom att uttrycka sig visuellt på flera olika sätt. Förmågan att skapa bilder utvecklas med hjälp av olika sinnen och genom att skapa samband med andra uttrycksformer. (Planen för småbarnspedagogik i Helsingfors 2019, s. 33)

Konstnärliga Rävén främjar de globala målen för hållbar utveckling.

Genom att utföra Konstnärliga Rävén tassar deltar daghemmet i främjandet av de globala målen för hållbar utveckling. FN:s medlemsländer har kommit överens om en agenda för hållbar utveckling och mål som styr främjandet av hållbar utveckling åren 2016–2030. Det finns sammanlagt 17 mål.

Konstnärliga Rävén tassar har beröringspunkter med flera mål för hållbar utveckling, men det lönar sig att särskilt bekanta sig med mål nummer 12 som är Hållbar konsumtion och produktion.

I detta mål uppmuntrar man till att

säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

<https://fn.se/wp-content/uploads/2018/03/M%C3%A5l-12.pdf>

Kreativa stunder tillsammans med Konstnärliga Rävén,

Böcker

- Aaltola, E. & Keto, S. (2017).** Empatia – Myötäelämisen tiede. Helsinki: Into Kustannus.
- Cantell, H., Aarnio-Linnanvuori, E. & Tani, S. (2020).** Ympäristökasvatus. Kestävän tulevaisuuden käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Foster, R. (2016).** Hiljainen kosketus – kohti ekofilosofista kasvatusta. Teoksessa A. Suominen (toim.) Taidekasvatus ympäristöhuolen aikakaudella: avauksia, suuntia, mahdollisuuksia. Helsinki: Aalto ARTS Books, 167–175.
- Hirvonen, I., Huhtanen, A., Lehtinen, E., Liikala, E., Saariaho, A., Tahvanainen, S., Turunen, E. & Vienola, M.-K. (2018).** Opas ajatteluun. Filosofaa lasten kanssa. Helsinki: Kehittämiskeskus Opinkirjo.
- Lehtonen, A. (2020).** Luovat ja elämykselliset menetelmät antavat välineitä tunteiden käsittelyyn. Teoksessa H. Cantell, E. Aarnio-Linnanvuori ja S. Tani (kirj.) Ympäristökasvatus. Kestävän tulevaisuuden käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus, 176–184.
- Koskinen, S. (2010).** Lapset ja nuoret ympäristökansalaisina: Ympäristökasvatuksen näkökulma osallistumiseen. Väitöstutkimus. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 98.
- Laininen, E. (2019).** Transforming Our Worldview Towards a Sustainable Future. Teoksessa J. W. Cook (toim.) Sustainability, Human Well-Being, and the Future of Education. Sveitsi: Springer Nature Switzerland AG, 161–200. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-78580-6>, granskat 28.10.2021.
- Suominen, A. (2016).** Johdanto: Taidepedagogisia, taiteellisia, tutkimuksellisia ja filosofisia perspektiivejä ekososiaaliseen oikeudenmukaisuuskasvatukseen. Teoksessa A. Suominen (toim.) Taidekasvatus ympäristöhuolen aikakaudella: Avauksia, suuntia ja mahdollisuuksia. Helsinki: Aalto ARTS Books, 8–19.
- Lehtonen, A., Salonen, A. O. & Cantell, H. (2019).** Climate Change Education: A New Approach for a World of Wicked Problems. Teoksessa J. W. Cook (toim.) Sustainability, Human Well-Being, and the Future of Education. Sveitsi: Springer Nature Switzerland AG, 339–374. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-78580-6>, granskat 28.10.2021.

Digitala källor

- Asikainen, H. (2.4.2020).** Pölyttäjien määrä on romahtanut – ja siitä voi tulla ihmiskunnan kohtalonkysymys. YLE. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2020/04/01/polyttajien-maara-on-romahtanut-ja-siita-voi-tulla-ihmiskunnan-kohtalonkysymys>, granskat 28.10.2021.
- Hakulinen, T. (2021).** Vanhemmat lukekaa pienelle lapsellenne. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/sana-hallussa>, granskat 28.10.2021.
- Hiltunen, J. & Konivuori, H. (2015).** Green Drama. DRAMA – Nordisk dramapedagogisk tidsskrift, 3/2015, 30–31. <http://dramaogteater.no/wp-content/uploads/2015/12/Drama-03-2015-lowres.pdf>, granskat 28.10.2021.
- Kestävä kehitys (2021).** Kestävän kehityksen globaali toimintaohjelma Agenda2030. <https://kestavakehitys.fi/agenda-2030>, granskat 28.10.2021.
- Lassila & Tikanoja (2021).** Muovimuuvi. <https://tietopankki.lt.fi/muovimuuvi>, granskat 28.10.2021.
- Laininen, E. (2018).** Transformatiivinen oppiminen ekososiaalisen sivistymisen mahdollistajana. Ammattikasvatuksen aikakauskirja, 20(5), 16–38.

- Lehtonen, A. (2015).** Calls for creative collaboration. DRAMA – Nordisk dramapedagogisk tidsskrift, 3/2015, 34–37. <http://dramaogteater.no/wp-content/uploads/2015/12/Drama-03-2015-lowres.pdf>, granskat 28.10.2021.
- Luonto-liitto (2021).** Taustaa puun lahoamisesta. <http://www.luontoliitto.fi/pihka/tehtavat/metsa/lahopuu-taustaa>, granskat 28.10.2021.
- Maristo, M., Rantasuo, E., Rybatzki, I., Sorvali, E. & Tähkää, O. (2019).** Taiteiden tulevaisuuksiin – tulevaisuuskasvatuksen menetelmiä alakoululaisille. Helsingin kaupunki, Kulttuuri ja vapaa-aika, Annantalo.
- Muoviteollisuus ry (2021).** <https://www.plastics.fi/fin/>, granskat 28.10.2021.
- Planen för småbarnspedagogik i Helsingfors (2019).** <http://helmi.hel.fi/kasko/oppiminen/svensk-utbildning/smabarnspedagogik/Documents/Planen%20f%C3%B6r%20sm%C3%A5barnspedagogik%20i%20Helsingfors%20%281%29.pdf>, granskad 1.11.2021.
- Pouru, L. & Tähkää, O. (13.3.2018).** Me kaikki tarvitsemme tulevaisuuslukutaitoa. <https://www.sitra.fi/blogit/kaikki-tarvitsemme-tulevaisuuslukutaitoa/>, granskat 28.10.2021.
- Pääjoki, T. (2004).** Taide kulttuurisena kohtaamispaikkana taidekasvatuksessa. Väitöskirja, Jyväskylän yliopisto. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/13418>, granskat 28.10.2021.
- Pääkaupunkiseudun Smart & Clean -säätö (2021).** Kaikki muovi kiertää. <https://smartclean.fi/projects/kaikki-muovi-kiertaa/>, granskat 28.10.2021.
- Salonen, A. (10.11.2008).** Kestävän kehityksen mukainen ruoka. <https://artosalonen.com/kestavan-kehityksen-mukainen-ruoka/>, granskat 28.10.2021.
- Salonen, A. (4.10.2012).** Puhdasta energiaa, kiitos. <https://artosalonen.com/puhdasta-energiaa-kiitos/>, granskat 28.10.2021.
- Siirilä, J., Salonen, A. O., Laininen, E., Pantsar, T. & Tikkanen, J. (2018).** Transformatiivinen oppiminen antroposeenin ajassa. Ammattikasvatuksen aikakauskirja, 20(5), 39–56.
- Suomen YK-liitto (2021).** Edullista ja puhdasta energiaa. <https://www.ykliitto.fi/edullista-ja-puhdasta-energiaa>, granskat 28.10.2021.
- Tomperi, T. & Hannu, J. (2014).** (Lasten) pedagoginen filosofia – kasvatuksen historiallinen mahdollisuus. niin & näin, 1/2014, 95–105. <http://netn.fi/sites/www.netn.fi/files/netn141-24.pdf>, luettu 28.10.2021.
- Utbildningsstyrelsen (2018).** Grunderna för planen för småbarnspedagogik. Föreskrifter och anvisningar 2018:3b. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/grunderna-for-planen-for-smabarnspedagogik-2018_0.pdf, granskat 1.11.2021.
- Utbildningsstyrelsen (2021).** Grunderna för läroplanen för försöket med tvåårig förskoleundervisning. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Grunderna_for_laroplanen_for_forsoket_med_tvaarig_forskoleundervisning_2021.pdf, granskat 1.11.2021.
- WWF (2021a).** Merten muovirooska. <https://wwf.fi/uhat/merten-muovirooska/>, luettu 28.10.2021.
- WWF (2021b).** Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen. <https://wwf.fi/uhat/luonnon-monimuotoisuuden-koyhtyminen/>, granskat 28.10.2021.

Räv-modellen? Vad i all världen?

Räv-modellen stärker hållbarhetsfostran inom småbarnspedagogiken. I modellen ligger fokus särskilt på klimat- och miljöfostran, cirkulär ekonomi och framtidens läskunnighet.

Som utgångspunkt för utarbetandet av modellen har Grunderna för planen för småbarnspedagogik använts, där man konstaterar att man i småbarnspedagogiken ska följa principerna om hållbar livsstil och beakta dess olika dimensioner: den sociala, den kulturella, den ekonomiska och den ekologiska dimensionen. (Grunderna för planen för småbarnspedagogik 2018, s. 21)

I grunderna finns inskrivet att småbarnspedagogiken ska stödja barnen att förhålla sig positivt till framtiden. Även detta har beaktats i Räv-modellen. (Grunderna för planen för småbarnspedagogik 2018, s. 26)

För att förverkliga Räv-modellen kan olika delområdets målsättningar från planen för småbarnspedagogik och läroplanen för förskoleundervisning kombineras.

Den hoppande Boken om rävarna påminner oss om att vi alla är framtidsskapare.

